

Išrinktasis JAV prezidentas Barack Hussein Obama ir jo žmona Michelle pirmą kartą buvo priimti dabartinio JAV prezidento George Bush ir jo žmonos Lauros Baltuosiuose rūmuose lapkričio 10 d. kuri būsimajai gyventojai aprodė prezidento gyvenamuosius kambarius. B. H. Obama su prezidentu G. Bush kalbėjosi beveik dvi valandas valstybės ekonominės krizės klausimais.

WH nuotr.

NATO RAGINA UKRAINĄ Ruoštis NARYSTEI

NATO lapkričio 13 d. pareikalavo, kad Ukraina aktyviau ruošųsi tapti aljanso nare, tačiau ne visos jo šalys priitaria, kad Kijevui būtų oficialiai atvertos duris į narystę, kuriai griežtai priešinasi Rusija.

Atsakydamas NATO nuostatus dėl politinės krizės Ukrainoje, jos gynybos ministras Jurijus Jechanurovas pareiškė, kad krizės priežastis - „per didelė demokratijos dozė Ukrainos visuomenei“.

„Geriau per didelę demokratijos nei autokratijos dozę“, - replikavo NATO generalinis sekretorius Jaap de Hoop Scheffer bendroje spaudos konferencijoje, surengtoje po Estijoje įvykusio J.Jechanurovo ir 26 šalių aljanso gynybos ministrų neformalaus susitikimo. Pasak J.H.Scheffer, NATO išsipareigojimai Ukrainai „nesumažėjo“, tačiau Kijevas turi paspartinti demokratines ir kariuomenės reformas. Tačiau jis pažymėjo, kad stojimą į NATO menkai palaiko Ukrainos visuomenė, o kad ji pakeistų nuomonę, šalies vyriausybė

turi būti politiškai pastovi.

Žlugus valdančiajai koalicijai Ukrainos prezidentas spalio pradžios paleido Aukščiausiąją Radą, tačiau dar nepaskyrė pirmalaikių rinkimų datos.

JAV gynybos sekretorius Robert Gates Taline sakė, nepastebėjo jokios permainos sąjungininkų pozicijose dėl Narystės veiksmų plano pasiūlymo Ukrainai per NATO šalių užsienio reikalų ministrų susitikimą, kuris įvyks kitą mėnesį.

„Manau, šalys, kurios pritarė Narystės veiksmų planui, tebesilaiko tos pačios pozicijos, - sakė R.Gates. - Tie, kurie nebuvo pasiruošę, nėra pasiruošę ir dabar“.

Vašingtonas ir postkomunistinės NATO šalys, ypač Lenkija ir Baltijos šalys, tvirtai pasisako už Ukrainos narystę sąjungoje. Tačiau kai kurios Vakarų Europos šalys, tarp jų Vokietija, mano, kad narystės veiksmų planą Kijevui siūlyti dar per anksti.

Kita vertus, argumentavo R.Gates, NATO vadovai jau žengė svarbų žingsnį balandį

Bukarešte vykusiame sąjungos viršūnių susitikime, kuriame Ukrainai ir Gruzijai buvo pažadėta, kad jos kada nors taps NATO narėmis. Toks sprendimas sukėlė didelį Maskvos pasipiktinimą. „Tam tikra prasme, šis prašymas jau buvo pasirašytas ir patvirtintas Bukarešte“, - sakė JAV gynybos sekretorius. Pasak jo, nepaisant nuomonių skirtumų tarp sąjungos narių dėl Narystės veiksmų plano pasiūlymo Ukrainai ir Gruzijai, šis procesas „neišvengiamas“.

„Dabar kyla klausimas, kaip testuoti šį procesą. Rusija klystų, jeigu laikytų (NATO šalių) nesugebėjimą pritarti narystės veiksmų planui gruodį savo pergalę, nes šis žingsnis jau buvo žengtas Bukarešte“, - aiškino R.Gates.

Susitikimo Taline metu nebuvo tikėtasi priimti jokių nutarimų, o tik kritiškai įvertinti padėtį prieš kitą mėnesį įvyksiantį NATO viršūnių susitikimą, kuriame bus svarstomas Ukrainos narystės klausimas.

LRT, AFP

gesnė nei buvo skelbiama per jo rinkimų kampaniją. Prieš rinkimus H. Clinton buvo priešiščiau nusiteikusi dėl karių išvedimo iš Irako pagal numatytą tvarkaraštį nei B. Obama.

Tačiau tiek B. Obama, tiek ir H. Clinton yra tvirtai nusiteikę dėl JAV įvaizdžio užsienyje gerinimo ir dabartinio prezidento administracijos „nevykusių sprendimų“ taisymo.

ELTA

PASVEIKINO IŠRINKTĄJĮ JAV PREZIDENTĄ

Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus pasveikino išrinktąjį Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentą Barack Obama.

"Nuoširdžiai sveikinu Jus savo ir visų Lietuvos žmonių vardu laimėjus Jungtinių Amerikos Valstijų prezidento rinkimus ir užsitikrinus JAV piliečių pasitikėjimą", - sakoma Lietuvos vadovo sveikinimo laiške. Jis pažymėjo, kad B. Obama pergalė yra svarbi visam pasauliui, kuriam reikia tvirto Amerikos vadovavimo kovojant su pasaulinėmis dvidešimt pirmojo amžiaus grėsmėmis. Pasak šalies vadovo, šioje kovoje itin svarbią vietą užima transatlantinė partnerystė. "Tikiu, kad kartu su naująja administracija atnaujinsime ir sustiprinsime šią partnerystę, kurioje svarbią vietą užima nauja energetinio saugumo ir paramos Rytų Europos demokratijoms darbotvarkė".

Valstybės vadovas sakė tikintis, kad Lietuva ir visas rajonas nestokos JAV dėmesio, nes aktyvus Amerikos dalyvavimas rajono procesuose yra po-

zityvus ir ypač laukiamas. "Tai parodė ir JAV Vyriausybės bei Jūsų ir Jūsų patarėjų per rinkimų kompaniją parodyta tvirta laikysena Rusijos agresijos prieš Gruziją akivaizdoje", - sakoma Lietuvos vadovo sveikinimo laiške.

Laiške V.Adamkus prisiminė ankstesnių Demokratų partijos administracijų ypatingą dėmesį Baltijos šalims - garsiąją Baltijos Chartiją ir išreiškė viltį, kad netolimoje ateityje drauge bus sukurtas naujas JAV ir Baltijos ateities veiksmų planas, kuriuo dar labiau bus sustiprinti tarpusavio ryšiai, saugumas ir pastovumas rajone.

"Tvirta Lietuvos ir Jungtinių Amerikos Valstijų draugystė, abipusė parama ir bendrų vertybių gynimas buvo ir liks neatsiejama mūsų valstybių ir žmonių santykių dalis. Linkiu visokeriopos sėkmės vykdam Jūsų svarbias, atsakingas ir išbandymų kupinas pareigas", - cituojamas Lietuvos vadovas Prezidento spaudos tarnybos pranešime.

LGITIC

PRIEŠRAKETINĮ SKYDĄ PAVADINO PROVOKACIJA RUSIJAI

Roma, lapkričio 13 d. (LRT). Italų premjero Silvio Berlusconi nuomone, JAV planai Europoje išdėstyti priešraketinės gynybos skydą yra „provokacija“ Rusijai.

„Būkime tiesūs: mes tikime, jog Rusija yra buvusi provokuojama dėl priešraketinio skydo Lenkijoje ir Čekijoje“, - Turkijoje, per bendrą su turkų ministru pirmininku surengtą spaudos konferenciją sakė S. Berlusconi.

„Bloomberg“ naujienų agentūra primena, jog rusų prezidentas Dmitrijus Medvedevas tei-

gia, kad jo praėjusios savaitės pažadas Kaliningrado srityje dislokuoti raketą „Iskander“ yra „proporcingas“ atsakas į „vienpusį“ JAV priešraketinio skydo projektą.

Išrinktojo JAV prezidento Baracko Obamos komanda praėjusią savaitę nurodė, kad B. Obama dėl skydo dislokavimo neturi „išsipareigojimų“. Rusija yra pareiškusi, jog skydas, kuris, JAV teigimu, yra būtinas gynybai nuo Irano ir kitų galimų priešių, būtų grėsmė jos saugumui, rusai paragino B. Obamą persvarstyti planus.

SUSITARĖ DERĖTIS – KALBĖJO APIE LIETUVĄ

ES ir Rusijos vadovai, lapkričio 14 d. susitikę Ničioje, susitarė derybas dėl naujos bendradarbiavimo sutarties pradėti „artimiausiu metu“ ir kalbėjo apie Lietuvą.

ES pirmininkės Prancūzijos prezidentas Nicolas Sarkozy teigė susitikime atskirai iškęs Lietuvos energetinę situaciją ir paraginęs Rusijos vadovą Dmitrij Medvedev garantuoti Lietuvai išteklį tiekimą. Rusijos prezidentas šios pokalbio dalies nekomentavo.

Naujienų agentūra DPA cituoja diplomatinis šaltinius,

kad naujos derybos įvyks gruodžio 2 dieną Briuselyje, o lapkričio pabaigoje bus surengtas ekspertų susitikimas.

Oficialiai derybų atnaujinimo datą žadama skelbti vėliau. Jos bus rengiamos, nepaisant, kad šalių požiūriai į Pietų Osetiją ir Abchaziją tebesiskiria.

ES valstybės atnaujinti derybas dėl plataus bendradarbiavimo su Rusija, kurios buvo išaldytos dėl karinių veiksmų Gruzijoje, susitarė dar lapkričio 10 d., nors tam prieštaravo Lietuva.

LRT, ELTA

HILARY CLINTON – Į OBAMOS KOMANDĄ

Senatorė Hilary Clinton lapkričio 13 d. buvo paskelbta kandidate į išrinktojo prezidento Baracko Obamos administracijos valstybės sekretores.

Paskyrus H. Clinton, buvusio JAV prezidento Bill Clinton žmoną, į valstybės sekretores, greičiausiai sumažėtų pasidalijimas Demokratų partijoje, atsiradęs po aršios kovos tarp jos ir B.

Obamos dėl partijos nominacijos į kandidatus tapti prezidentu.

B. Obama viceprezidentu pasirinko senatorių Joe Bidoną, o ne H. Clinton, ir šis pasirinkimas supykde jos aktyviausius rėmėjus bei padidino pasidalijimą partijos gretose.

Jos paskyrimas įtakingiausią JAV diplomate taip pat reikštų, kad B. Obamos užsienio politika būtų karin-

ŽINIOS IŠ VILNIAUS

Sovietmečiu buvęs Mažeikių rajono visagalis vadovas Stanislovas Giedraitis veržėsi į Lietuvos Seimą, rašo "Lietuvos rytas" spalio 22 d. Jis bandė apgauti Mažeikių rinkėjus - slepia, kad buvo aršus Lietuvos priešo Mykolo Burokevičiaus bendrininkas ir bendražygis. Jo pateiktuose dokumentuose Vyriausiajai rinkimų komisijai savo biografijos svarbius faktus slėpė. Pats save iškėlė kandidatu į Seimą. Ilgametis kolūkių pirmininkas, zootechnikas ir Leningrado aukštosios partinės mokyklos absolventas, sparčiai kopė karjeros laiptais Sovietų Sąjungos komunistų partijoje. S. Giedraitis nuo SSKP atsiskyrus Algirdo Mykolo Brazausko vadovaujamiems komunistams liko su M. Burokevičiumi, J. Kuoleliu, J. Jarmalavičiumi, kurie buvo nuteisti už priešvalstybinę veiklą. S. Giedraičiui pavyko išvengti teismo. Tačiau Lietuvos žmonės turi teisę žinoti, kad jis buvo perversmininkų bendražygis. Anketoje į Seimą yra 14-tas klausimas, kokioms partijoms ir politinėms organizacijoms priklauso ar priklausė. Jis atsakė - socialdemokratų. Kas gresia biografijos faktus nuo rinkėjų slepiančiam kandidatui į Seimą? O gi - nieko. "Įstatymas palieka laisvę pačiam kandidatui spręsti, ką parašyti", - sakė Rinkimų komisijos pirm. Zenonas Vaigauskas.

Lietuvoje teismų sistemą sudrebino dar vienas skandalas. Seimo nario ieškinį nagrinėjęs Vilniaus miesto 1-ojo paylinkės teismo teisėjas Gintaras Seikalis teismo tribūną pasinaudojo pykčiui išlieti. G. Seikalis nagrinėjo Seimo Nacionalinio saugumo ir gynybos pirmininko Alvydo Sadecko bylą dėl garbės ir orumo pažeidimo. Kelerius metus trunkantis teismo procesas baigėsi aki-brokštu, kuris suglumino ne tik besibylinėjančius, bet ir teisėjo G. Seikaliaus kolegas. Teisėjas nusprendė nusišalinti nuo bylos nagrinėjimo, nes esą negali būti objektyvus dabartinei valdžiai, kuriai atstovauja A. Sadeckas.

Vilniaus karininkų ramovėje atidaryta paroda "Vengrijos karo belaisviai Sovietų Sąjungoje". Karui kryptant vokiečių nenaudai, Hitleris Vengrijai liepė pasirinkti: "Atsiųskite savo karius padėti vokiečiams kovoti, arba Vengrija bus rusų okupuota. Vengrai pasirinko padėti vokiečiams. Vengrų uždavinys buvo neleisti rusų kareiviams persikelti per Dunojaus upę. Vengrų armija nebuvo profesionali, ją sudarė valstiečiai, rezervistai, mažai ginkluoti, neturėjo žieminių drabužių. Rusai persikėlė per Dunojaus upę. Tos dviejų tūkstančių vengrų armijos 1943 metų sausio mėnesį daugiau kaip pusę žuvo mūšiuose, maždaug 60-80 tūkstančių paimta į nelaisvę ir lageriuose patyrė kančias. Iš lagerių pragaro sugrįžo tik nedaugelis. Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centro direktorė Dalia Kuodytė džiaugėsi suruošta paroda geru bendravimu su vengrų tauta. Parodos atidaryme dalyvavo Vengrijos ambasadorius, Užsienio reikalų ministerijos atstovai, ją aplankė Vatikano nuncijus arkivyskupas Peter Stephan Zubrigen.

Lietuvos Seimo rinkimuose šiais metais daugiamandatėje apygardoje buvo sugadinti 73239 rinkimų biuleteniai, o vienmandatėse apygardose tokių sugadintų biuletenių buvo net 81581. Tiek rinkėjų balsų būtų užtekę vienai partijai patekti į Seimą ir gauti penkis mandatus.

Europos parlamento narys prof. Vytautas Landsbergis pasamdė autobusą, kuriuo 40 vyresnių lietuvių aplankė Kvedlingburgą, kuriame pirmą kartą buvo ištartas ir į Analus įrašytas Lietuvos valstybės vardas.

Nušalintas prezidentas Rolandas Paksas duonai prisiduria iš autorinių atlyginimų, kuriuos moka dukters Ingos vadovaujama nekilnojamojo turto bendrovė. Tai prisipažino pati I.Stumbrienė. Nekilnojamojo turto bendrovės "Esmė" vadovė 25 metų I.Stumbrienė prisipažino tėvą samdanti tik tam tikriems darbams, todėl jis nėra nuolatinis įmonės darbuotojas. Apie dabartiniam "tvarkiečių" vedliui R.Paksui mokamą autorinį atlyginimą I.Stumbrienė neseniai atvirai papasakojo žurnalistams.

Šiais mokslo metais specialistai patikrino 1202 Lietuvos mokyklas ir nustatė, kaip atrodo mūsų mokymo įstaigos XXI amžiuje: be vidaus tualetų, sąlygos - antihigieninės, ant kiaurų stogų - mobiliojo ryšio antenos. Vargu ar nors vienos civilizuotos užsienio valstybės pilietis galėtų patikėti, kad XXI amžiuje Lietuvoje dar egzistuoja 157 mokyklos (tik iš tikrintųjų), kuriose yra tik lauko tualetai. Daugiausia antihigieniškų mokymo įstaigų rasta Vilniaus apskrityje - net 133. Pernai visoje Lietuvoje be higienos paso dirbo tik 7,1 proc. mokyklų. Laimei, nors Lietuvos mokyklos labiau priimana tvartus, galime didžiulis bent tuo, kad statome ir rekonstruojame mokyklas svetur. Afganistaniečiai dėkingi už tai, kad Lietuvos prioritetas - ne lietuviškos, o jų mokyklos. Jei nėra pinigų savoms mokykloms lopyti, iš kur jų surandama Afganistano ar Afrikos valstybių mokykloms? Sako nėra pinigų, tai iš kur tada atsiranda ketvirtis milijardo litų per metus valdininkų ir politikų premijoms? Iš kur atsiranda 7,5 mlrd. litų valdymo išlaidoms? Kokios dvasios kasmet dovanoja milijonus ministerijų ir kitų institucijų pastatų puošybai?

LGITIC

Pirmosios spaudos konferencijos metu Čikagoje JAV prezidento rinkimus laimėjęs Barack Hussein Obama atsakinėjo į žurnalistų klausimus. Kairėje stovi būsimasis viceprezidentas Joseph R. Biden, Jr., o dešinėje - Rahm Emanuel, būsimasis Baltųjų rūmų personalo viršininkas. Antroje eilėje - išrinktojo prezidento patarėjai.

VILNIUS IR VARŠUVA GAVO ES PAMOKĄ

**Česlovas Iškauskas,
„Užsienio įvykių komentaras“**

ES neketina toliau laikyti išsaldžiusi naujos Rusijos ir ES Partnerystės ir bendradarbiavimo sutarties, nors Lietuva ir Lenkija šito reikalavo, motyvuodamos tuo, kad Maskva dar neįvykdė visų Nicolas Sarkozy plane dėl Gruzijos prisiimtų įsipareigojimų. Taigi lapkričio 14 d. Nicoje Rusijos delegacija bus sutikta kur kas švelniau, negu kada nors.

Europos šalių nesustabdydys nei Maskvos planai Kaliningrado srityje dislokuoti taktines raketas „Iskander“, nei atšilimo ženklų nerodantys santykiai su nauja Baltųjų rūmų administracija.

Tokios nuostatos vyravo Briuselyje pirmadienį susirinkusių ES ministrų posėdyje, kuriame iš esmės pritarta Europos Komisijos siūlymui atnaujinti derybas su Rusija. Užsienio reikalų ministrai taip pat aptarė ES gynybos ir saugumo politiką, pasirengimą gruodžio 11-12 d. vyksiančiai vadovų tarybai ir santykius su Rusija.

Kaip rašo agentūra *Reuters*, Vilniaus ir Varšuvos diplomatai pagaliau pripažino savo pralaimėjimą, nes Europos Komisijoje jie neturi veto teisės, o sprendimas bus priimtas ir be jų. Abi šalys su dideliu kartėliu sako, kad bendra nuomonė derybų startui su Rusija Bendrijoje nebūtina. Lietuvos delegacijos atstovai, iš pradžių skelbę, kad jie nenustos reikalavę visiškai įvykdyti Dmitrijaus Medvedevo ir N. Sarkozy taikaus sureguliuavimo planą Gruzijoje, kitaip prakalbo penktadienį, kai ES pirmininkaujančios Prancūzijos prezi-

dentas N. Sarkozy karštai įrodinėjo, kad planas įvykdytas, ir retoriškai klausė, ar mes turėtume sukurti dar vieną Rusijos ir ES santykių krizę.

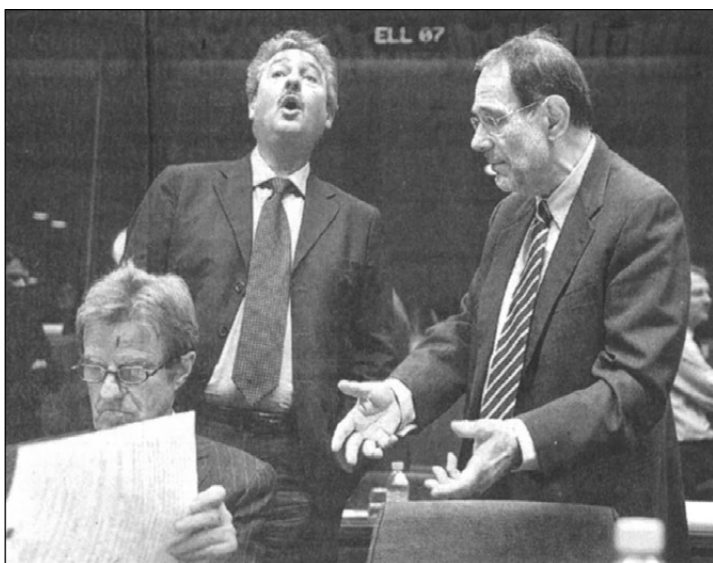
Tiesa, jis išreiškė nerimą dėl taktinių raketų dislokavimo planų Kaliningrado srityje, tačiau tai, kaip ir Rusijos agresija Kaukaze, nesutrukdė ES vadovui tęsti susitikimo su Maskva žygį. Jam pritarė Europos Komisijos pirmininkas Jose Manuelis Barroso, grėsmingai užsiminęs, kad „draugams iš Lietuvos ir Lenkijos geriau turėti bendrą su kitomis šalimis poziciją derybose su Rusija, o ne ginti iš karto tris ar keturias nuomones“.

Tai, kad Vilnius ir Varšuva negalės sutrukdyti tartis ES ir Rusijai pasirašyti naują sutartį, dar pusė bėdos. Blogiau, kad Briuselis pasiduoda ir kariniam Europos šantažui. Vakaruose tarsi negirdomis praleistas D. Medvedevo grasinimas Karaliaučius srityje dislokuoti takti-

nes trumpojo nuotolio raketas „Iskander“, kurios būtų nutaikomos maždaug 400 kilometrų spinduliu ir apimtų Baltijos šalis. Gal dėl to Vakaruose jos nieko nejaudina. Jiems labiau nerimą kelia amerikiečių priešraketinis skydas, kurio elementai numatyti dislokuoti Lenkijoje ir Čekijoje.

Rusijos vadovas ne šiaip sau griebėsi militaristinio šantažo jau kitą dieną, kai paaiškėjo Amerikos demokratų lyderio Baracko Obamos pergalė. Taip daromas spaudimas Vašingtonui, kad išrinktasis prezidentas atsisakytų George W. Bush planų šiuo skydu sutvirtinti NATO gynybą nuo galimų teroristinių išpuolių. Dabar jau abejojama, ar lenkai gaus tuos 10 priešraketinių gaudytuvų, ar B. Obama, nusileisdamas Maskvai, vienu metu nenorės nušauti ir kito zuikio – taip įtikti ir ES šalims.

Šiaip ar taip, vis labiau aiškėja, kad Europos Bendrijoje žodžio ir nuomonės laisvė egzistuoja, tačiau tos nuomonės ten niekas neklauso. Ypač, kai dominuoja kiti pragmatiniai interesai.

Europos Sąjunga nutarė atnaujinti su Rusija partnerystės pasitarimus. Nuotraukoje už tai pritarę ES užsienio reikalų vadovas Javier Solana, dešinėje ir Prancūzijos užsienio reikalų ministras Bernard Kouchner, sėdi su raštu rankose.

FAP

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
DIRVA
TEL. (216) 531-8150
FAX (216) 531-8428
E-mail: dirva@ix.netcom.com

P.O. BOX 19010 CLEVELAND, OHIO 44119-0010
 19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO • 44119
 Leidžia Amerikos Lietuvių Spaudos ir Radijo Draugija "Viltis", Inc.

Algirdas V. Matulionis, Pirmininkas / President

Vytautas Radžius, Redaktorius / Editor
 2713 West 71st St, Chicago, IL 60629-2005

Gediminas Markevičius, maketavimas

DIRVA (UPS 157-580)

Postmaster: Send address changes to DIRVA
 19807 Cherokee Ave. Cleveland, OH. 44119-0010

Periodicals postage paid at Cleveland, Ohio and additional mailing offices.
 Published bi-weekly by American Lithuanian Press & Radio Assn. VILTIS, INC. - Subscription per year - \$55.00, first class - \$78. Single copy - \$1.00. Air mail overseas - \$130.00.

Prenumerata metams - \$55.00, pusei metų - \$40.00, pirma klase - \$78.
 Oro paštu į užsienį metams - \$130.00. Atskiro numerio kaina - \$1.00.
 Straipsniai, pasirašyti pavarde, inicialais ar slapyvardžiu ne visada išreiškia redakcijos nuomonę. Nespausdinti straipsniai grąžinami, tik autoriui prašant. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Nepasirašytų rašinių nespausdiname.

ISTORINIAI JAV PREZIDENTO RINKIMAI

Jungtinių Amerikos Valstijų piliečiai dalyvavo istoriniuose rinkimuose ir 44-uju savo valstybės prezidentu, pagal prieš daugiau kaip du šimtus metų priimtą konstituciją, pirmą kartą išrinko tamsiaodį 47 metų amžiaus Barack Hussein Obama.

Rinkimuose balsavo daugiau negu 65% piliečių. Praeityje per paskutinius kelis JAV rinkimus nesiekdavo net 50%. Šiame krašte rinkimai vyksta tiesioginio slapto balsavimo forma ir būna išrinktas tas, kas surenka daugiausiai balsų. JAV Kongreso 1769 metų priuntoje Konstitucijoje yra nustatyta, kad kiekviena valstija turi dar paskirti delegatus, kurie išrenka prezidentą. Kiekviena valstija gali turėti tiek delegatų, kiek yra senatorių ir Atstovų rūmų narių. Kadangi yra 100 senatorių ir 438 Atstovų rūmų nariai, tai bendrame balsavime dalyvauja 538 delegatai, kurie oficialiai patvirtina JAV prezidento išrinkimą. Šiemet tos kolegijos 163 balsus laimėjo senatorius John McCain, laimėjęs rinkimus 21-oje valstijoje, o senatorius Barack Hussein Obama 349 27-iose valstijose. Rašant šią apžvalgą nebuvo aiškūs rezultatai Missouri ir Šiaurės Carolinos valstijose, tačiau tai neturi reikšmės, nes prezidento postui tereikia 270 rinkėjų elektorato balsų.

Prezidento rinkimus pralaimėjęs sen. John McCain, pasireiškė kaip tikras valstybininkas, pasveikino išrinktąjį prezidentą, ragindamas visus padėti jam rasti bendrą kalbą su politiniais priešininkais, sprendžiant valstybės opias problemas. "Kad ir kokie skirtingi mes esame, bet esame amerikiečiai ir tikėkite man, kad svarbesnės priežasties bendradarbiavimui už tai nėra... Šį vakarą natūralu jausti nusivylimą, bet rytoj mes turime žengti pirmyn dėl šio krašto žmonių gerovės".

Pasaulio žiniasklaida palankiai vertina afroamerikiečio B. H. Obamos išrinkimą.

New York Times rinkimus pavadino apsisvalymu ir nusigręžimu nuo prezidento G. W. Bush politikos. Tačiau primena, jog po aštuonerių metų vienos partijos valdymo amerikiečiai patiki valdžią kitai partijai.

The Washington Post rašo: "Ponas B. Obama negali panaikinti prez. G. Bush palikimo, tačiau jis gali pagerinti JAV įvaizdį pasaulyje, padarydamas galą kankinimams ir įkalinimams nepabrežtam laikui ir beveik nenoru peržiūrėti bylas, kurios pablogino mūsų šalies padėtį sąjungininkų akyse".

Vokietijos dienraštis *Bild* ragina naująjį JAV vadovą "įkvėpti gyvybės ekonomikai, pasiekti taiką Irake, uždaryti Gvantanamą, kovoti už silpnuosius ir likti ištikimam Izraeliui".

Dž. Britanijos kairiųjų pažiūrų "The Guardian" dienraštis: "Amerikos žmonės, iš kurių kiti dažnai šaiposi, stojo į istorijos akivaizdą ir ryžtingai nusprendė pasikeisti patys ir pakeisti pasaulį".

Šveicarijos dienraštis *Neue Zürcher* rašė, jog "užsienyje, ypač Europoje, beveik akylai pasitikima tuo, kad prezidentaujant B. Obamai viskas bus geriau, bet jo žaidimo erdvė užsienio politikoje kukli. Pasaulinė B. Obamos karštingė greit atslūgs".

Popiežius Benediktas XVI pasveikino B. Obamą "su istorine jo išrinkimo JAV prezidentu proga ir perdavė savo palaiminimą, kad Dievas palaikytų jį ir Amerikos žmones ir kad sukurtų solidarumo ir teisingumo pasaulį".

S. Tūbėnas

JUDAME LINK OKUPACIJOS ĮTEISINIMO

Vilnius, lapkričio 6 d. (LRT). "Bijau, jog sparčiai judame link to, kad įteisinsime suverenios Europos valstybės okupaciją", – straipsnyje „The European Voice“ apie Gruziją rašo V. Adamkus.

„Okupacinės pajėgos, nepaisant Kremliaus pažadų, vis dar yra Gruzijoje. Rusija ne tik pripažino Pietų Osetijos ir Abchazijos nepriklausomybę, bet netgi pagausino savo „taikos palaikymo“ pajėgas šiose teritorijose, tarptautiniu mastu pripažįstamose Gruzijos dalimi“, – lapkričio 6 d. pasirodžiusiame straipsnyje rašo Lietuvos prezidentas.

„Dideliais žingsniais žengęs į Gruziją, savo mažus žingsnelius atgal Kremlius pateikia kaip neįtikėtiną auką Gruzijos pastovumo labui. Daugybė Rusijos „taikdarių“ tebėra Gruzijoje ir niekas nedrįsta pareikalauti pasitraukti ar suabejoti, ką jie ten veikia. Ir kodėl gi mes, europiečiai, esame tokie drovūs“, – rašo V.

Adamkus.

„Tiesa ta, kad Kremlius pastūmė į šalį N. Sarkozy ir D. Medvedev susitarimus. Mes sustabdėme tankus, bet ne dalinę okupaciją valstybės, kuri yra Jungtinių Tautų narė, artima Europos Sąjungos bei NATO sąjungininkė, kurioje likusi Europa bei pasaulio energetikos bendruomenė turi didžiulių interesų“, – teigia Lietuvos vadovas.

PANAŠU Į BALTIJOS ŠALIS 1940 METAIS

„Viskas atrodo labai panašu į 1940 metų [padėtį – lrt.lt] Baltijos šalyse. Ar naujam Rusijos elitui yra leidžiama dar kartą trypti Europos vertybes? Jei taip, kur jis sustos?“, – straipsnyje klausia V. Adamkus.

„Man atrodo keista nercikalauti pažadų laikymosi. To nedarymas yra aiškus signalas Kremlui, kad jo triumfavimui nebus metas išsūkis, kad europiečiai nekels problemų, jei

Rusija lauks taisyklės. Kokia prasmė mums sutikti su pajauka ar su pasiūlymu tęsti reikalus kaip įprasta, tarsi nieko nebūtų nutikę?“, – rašo jis.

ATNAUJINTI DERYBAS BŪTŲ KATASTROFA

„Atnaujinti pokalbius su Rusija iki tol, kol ji išves karių iš Gruzijos, būtų katastrofa“, – rašo Lietuvos prezidentas.

„Dar gerokai per anksti grįžti prie pokalbių dėl naujos Europos Sąjungos ir Rusijos partnerystės sutarties. Europos Sąjunga rugsėjo 1-ąją nurodė, jog „iki pajėgos bus patrauktos į pozicijas, kurias užėmė iki rugpjūčio 7 dienos, susitikimai dėl derybų bus atidėti“. Vėl pradėdami pokalbius dabar, visiems atskleistume ES silpnumą. Tai būtų katastrofa. Audringam šiandienos pasauliui reikia stiprios ES, pasirengusios vadovauti, suteikti vilties ir įkvėpimo, o ne valstybių narių, kurias jungia tik sutarimas nesutarti“, – rašo V. Adamkus.

ES NARĖS, IŠSKYRUS LIETUVĄ, PRITARĖ DERYBŲ SU RUSIJA ATNAUJINIMUI

Beveik visos Europos Sąjungos šalys, išskyrus Lietuvą, lapkričio 10 d. sutarė atnaujinti derybas dėl naujos strateginės partnerystės su Rusija sutarties, pranešė ES pirmininkaujanti Prancūzija. Tuo tarpu Lietuvos nuomonė derybų atnaujinimo klausimu, diplomatų teigimu, nepasikeitė.

Europos Komisija pareiškė esanti pasirengusi šių derybų atnaujinimui, bet konkreti derybų pradžios data dar nenuslėpta.

Tuo tarpu Lietuvai Briuselyje vykusiame ES Bendrųjų reikalų ir išorinių santykių tarybos (BRIST) posėdyje atstovavęs Užsienio reikalų ministerijos sekretorius Žygimantas Pavilionis sakė, kad Lietuvos nuomonė derybų atnaujinimo klausimu nepasikeitė. „Lietuva aiškiai sako, kad derybų atnaujinimas šiuo metu būtų klaida“, – sakė Ž. Pavilionis. Diplomato teigimu, ne tik Lietuvos, bet ir kitų šalių atstovai kėlė klausimą, ar derybų tarp ES ir Rusijos atnaujinimo laikas pasirinktas pagrįstai. „Pasirašydama draugystės susitarimus su Abchazijos ir Pie-

tų Osetijos regionais, Rusija pademonstravo ir toliau neketinanti laikytis įsipareigojimų, todėl nėra jokių garantijų, kad Gruzijos įvykiai nepasikartos kur nors kitur. Dabar svarbiausia atsakyti į klausimą – kaip ES ketina elgtis atcityje, jei Rusija ir toliau nevykdys savo teisinių įsipareigojimų, – URM pranešime spaudai cituojamas Ž. Pavilionis.

Ž. Pavilionio nuomone, derybų atnaujinimo atveju visą atsakomybę už jų eigą turės prisiimti Europos Komisija ir Prancūzija. Ir ta eiga taip pat priklausys ir nuo Rusijos santykių su kaimynėmis. „Kadangi posėdyje nuomonės dėl derybų su Rusija atnaujinimo taktikos bei laiko išsiskyrė, ES pirmininkaujanti Prancūzija paskelbė pareiškimą, kuriuo iš esmės prisiima atsakomybę dėl būsimų derybų su Rusija pratęsimo“, – tvirtina diplomatas.

Tuo tarpu paprašytas pakomentuoti Lietuvos sprendimą priešintis derybų su Rusija atnaujinimui, Tėvynės sąjungos Lietuvos krikščionių demokra-

tų (TS-LKD) kandidatas į užsienio reikalų ministrus Vygaudas Ušackas sakė šį sprendimą vertinąs teigiamai.

„Vertinu teigiamai. Manau, Lietuvai yra svarbu, kad ES būtų įtakinga. Reikia būti nuosekliems. Reikia, kad valstybės vykdytų savo įsipareigojimus, šiuo atveju – išvestų savo kariuomenę ir leistų grįžti pabėgėliams“, – pabrėžė V. Ušackas. Paklaustas, ar Lietuvos interesai nenukenčia nuo to, kad šiame kovos lauke ji liko vieniša, V. Ušackas atsakė nenoris komentuoti derybinių ir taktinių aspektų, nes jų nežinaš. Briuselyje susirinkę ES šalių diplomatiniai žinybų vadovai siekė išsiaiškinti pozicijų dėl ES ir Rusijos derybų atnaujinimo skirtumus prieš Nicoje prasidedant ES ir Rusijos viršūnių susitikimui.

Derybos dėl strateginės partnerystės sutarties, kuria siekiama atnaujinti Briuselio ir Maskvos santykių rėmus visais esminiais klausimais, buvo įšaldytos rugsėjo 1 dieną vykusioje neeilinėje Europos Vadovų Taryboje, surengtoje dėl karinio konflikto tarp Rusijos ir Gruzijos.

LRT

ITALIJOS DIPLOMATIJOS VADOVAS PATARIA NUSILEISTI RUSIJAI

Roma, lapkričio 12 d. (LRT). Italijos diplomatijos vadovas Franco Frattini pareiškė nuomonę, jog Jungtinės Valstijos dėl gerų santykių su Rusija neturėtų dislokuoti savo priešraketinio skydo dalių Lenkijoje ir Čekijoje, praneša Lenkijos naujienų agentūra PAP.

Italijos UR ministro interviu dienraščiui *La Repubblica* pažymėjo, jog Vašingtonas negali sau leisti pradėti šaltąjį karą su Ru-

sija, kai šalis aktyviau įsitraukia į karą Afganistane.

"Neleistina, kad Lenkijoje ir Čekijoje būtų įrengtos priešraketinio skydo dalys, nes po to Kaliningrade atsidurtų Rusijos raketos", – sakė F. Frattini ir pridūrė, jog tokiu atveju jos "atsidurtų pačiame Lietuvos viduryje".

Ministras taip pat pažymėjo, jog reikia labai atsargiai svarstyti NATO plėtros į Ukrainą ir

Gruziją galimybes, nes šio sprendimo skubotumas "būtų naujas signalas, kuris nepadėtų santykiams su Rusija".

Dabar Rusija yra dislokavus Kaliningrado srityje raketas "Točka", kurios gali pasiekti didžiuosius Lietuvos miestus. F. Frattini kalbėdamas apie "naują saugumo tvarką" turi galvoje prezidento D. Medvedev pasiūlytą idėją pakeisti ES ir NATO paremtą Vakarų Europos saugumo sistemą nauja, tokią, kurioje dalyvautų ir Rusija.

VYSKUPŲ KONFERENCIJOS VADOVAS

Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius dar vieną kadenciją - trejus metus - vadovaus Lietuvos vyskupų konferencijai (LVK).

Birštone vykusiam LVK plenariniame posėdyje trejų metų kadencijai perrinkta LVK nuolatinė taryba: pirmininkas - S. Tamkevičius; vicepirmininkas - Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis; narys - Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila. Generalinio sekretoriaus pareigoms trejų metų kadencijai perrinktas monsinjoras Gintaras Grušas.

LVK komisijų ir tarybų pirmininkai išliko tie patys.

Posėdyje trejų metų kadencijai nacionaliniu delegatu universitetinei sielovadai paskirtas kunigas Vilius Viktoravičius; curoskautų kapelionu - kunigas Evaldas Darulis; Lietuvos "Caritas" direktoriumi - kunigas Robertas Grigas.

LGITIC

Lietuvos Respublikos Vyriausiajai rinkimų komisijai Pirmininkui p. Zenonui Vaigauskui Nuo išrinktojo Seimo nario Gintaro Songailos

Vilnius, 2008 m. lapkričio 4 d.

Kreipimasis

Dėl kai kurių išrinktų Seimo narių galimo pasižadėjimo kitoms valstybėms

Kaip žinia, Lietuvos Respublikos Konstitucijos 56 str. nustato: *"Seimo nariu gali būti renkamas Lietuvos Respublikos pilietis, kuris nesusijęs priesaika ar pasižadėjimu užsienio valstybei..."*, o pagrindinis šalies įstatymas veikia tiesiogiai. Be to, ta pati nuostata yra perkelta ir į Lietuvos Respublikos Seimo rinkimų įstatymo 2 str., kurio galiojimas taip pat iki šiol nėra panaikintas.

Tačiau, Lenkų rinkimų akcijos oficialioje svetainėje pranešama, kad birželio 16 d. Lenkijos prezidentas Pacu rūmuose 71-am Lietuvos Respublikos piliečiui įteikė taip vadinamas „Lenko kortas“ (<http://www.awpl.lt/index.php?lng=pl&action=page&id=21>). Šioje Interneto svetainėje pateikta ir informacija, kad minėtas „Lenko kortas“ gavo ir du asmenys, kurie šiuose rinkimuose buvo išrinkti į LR Seimą (Michalas Mackevičius ir Valdemaras Tomaševskis).

Detaliau susipažinęs su Lenkijos Respublikos 2007 m. priimtu įstatymu „Dėl Lenko kortos“ (http://lwwkg.polemb.net/files/documents/KP/KP_ustawa.pdf), atkreipiu VRK dėmesį į tai, kad pagal šį įstatymą Lenko kortą pretenduojantys gauti asmenys privalo pateikti deklaraciją, kad priklauso Lenkijos tautai („tauta“ čia daugeliu atžvilgiu suprantama kaip politinė tauta, su tam tikromis pilietinėmis teisėmis Lenkijos Respublikoje). Be to, „Lenko kortos“ gavimas ar prašymo atmetimas siejamas su Lenkijos Respublikos gynyba, saugumu, viešąja tvarka, nekenkimu pagrindiniams Lenkijos Respublikos interesams (žr. minėto įstatymo 19 str.).

Susipažinus su kandidatų į Seimo narius M. Mackevičiaus ir V. Tomaševskio VRK pateiktomis deklaracijomis, matyti, kad į 8.4 p. užduotą klausimą, ar kandidatas yra *"priesaika ar pasižadėjimu"* susijęs su užsienio valstybe, abu kandidatai atsakė: Nesu.

Yra pagrindo konstatuoti, kad išrinktieji Seimo nariai Michalas Mackevičius ir Valdemaras Tomaševskis yra juridškai susiję su užsienio valstybe, o „Lenko kortai“ įsigyti užsienio šalies konsulatui pateiktas prašymas ir deklaracija yra pripažintini pasižadėjimu užsienio valstybei. Taip pat akivaizdu, kad šie asmenys, pildydami kandidato į Seimo narius anketą, nuslėpė savo ryšį su užsienio valstybe. Todėl kyla pagrįstų abejonių ar nebuvo pažeista Lietuvos Respublikos Konstitucija ir įstatymai.

Šis atvejis yra rimtas teisinis precedentas, todėl kreipiuosi į Jūsų komisiją ir prašau imtis visų reikalingų priemonių, kad būtų užkirstas kelias Konstitucijos ir įstatymų pažeidimui, o taip pat kad būtų priimtas teisiškai pagrįstas sprendimas, ar išrinktiesiems Seimo nariams, kilus pagrįstų įtarimų, kad jie yra susiję su užsienio valstybe ir tai nuslėpė, gali būti suteiktas Seimo nario mandatas, kol šios aplinkybės nėra galutinai teisiškai išaiškintos.

Taip pat prašau imtis visų kitų būtinų priemonių, kurias tokiais atvejais įpareigoja imtis Lietuvos Respublikos įstatymai bei kiti teisės aktai.

Pagarbiai,

Gintaras Songaila,

Išrinktasis Seimo narys

Kauno arkivyskupas metropolitas ir Lietuvos vyskupų konferencijos pirmininkas Sigitas Tamkevičius spalio 27 d. "Sėklyčioje", Čikagoje pasidalino savo išpučiais lietuvių sielovados reikalais. Nuotraukoje Amerikos Lietuvių Tarybos ir "Draugo" dienraščio tarybos pirmininkas adv. Saulius Kuprys, "Tėviškės žiburių" laikraščio korespondentė Aldona Šmulskienė, JAV LB Socialinių reikalų tarybos pirmininkas Juozas Polikaitis, Roma Kuprienė, arkivyskupas Sigitas Tamkevičius, SJ, "Draugo" dienraščio vyr. redaktorė Dalia Čidzikaitė, "Dirvos" laikraščio redaktorius Vytautas Radžius ir Lietuvos Vyskupų konferencijos delegatas užsienio lietuviams prelatas Edmundas Putrimas.

Zigmo Degučio nuotr.

ATSIPRAŠAU, BET...

Tuoju po 2008 m. JAV rinkimų, lapkričio 5 d. "Lietuvos televizijoje" apie JAV politiką lietuvių švietė išėivijoje ir dabar vėl Nepriklausomoje Lietuvoje žymūs vyrai.

Abu, žinoma, įrodė turį daug žinių apie JAV. Tačiau mano, irgi buvusio išėivio, publicisto ir amerikiečių politinio savaitraščio redaktoriaus, akyse pokalbis skambėjo keistokai: lyg jiedu JAV politiniu ledu čiuožtų supančiotomis kojomis. Kalbėjo "pusiau buma", lyg nežinotų ar nenorėtų, kad lietuviai sužinotų, jog JAV politikos užkulisiai yra daug didesni už visų matomą sceną. Vienas jų, lyg laikydamasis Lietuvos TV ekranuose rodomų politologų "credo", skubiai numojo ranka į "samokslų teorijas". Atsicit, tuo pačiu pareiškė, kad pasaulyje nebūna samokslų.

Atsiprašau, bet... Nejaugi politologas nėra girdėjęs apie "Molotov-Ribbentrop paktą", ar apie "Jaltos sutartį"? Ar mūsų TV politologai mano, kad nebūta ne tik "teorijos", bet ir tikro samokslų 1926 metų perversme Lietuvoje? Neprisimenu tada apie perversmą iš anksto skaitęs laikraščiuose.

Kitas žinovas labai paprastai paaiškino Demokratų kandidato Barack Obamos netikėtino iškilimo ištakas: jis Demokratų konvencijoje "išdrožė gerą kalbą".

Atsiprašau, bet... Partijų konvencijose bet kas negauna progos "išdrožti" gerą ar blogą kalbą. Partijos atvirėji ir užkulisų pirmūnai nutaria, kam duoti progą tapti partijos "nauja žvaigždė", suteikiant suvažiavimo tribūną prisistatyti valstybiniui ir net pasauliniui mastui. Po to į iškilimo vajų įkinkoma globalistų kontroliuojama "Didžioji" žiniasklaida ir, žinoma, didieji pinigai. Kaip jau esu rašęs, (straipsnyje apie "Suskilusią geldą") vienas iš pirmųjų "inašų" buvo Lietuvos kultūrininkų ir "pilietininkų" geradarių

George Soroso įnašas, per jo finansuojamą "MoveOn.org." grupę. Pagal "atsitiktinumo teorijos" skelbėjus, kurių manymu nėra nei samokslų nei globalizmo (samokslų pasaulio valdžiai užgrobti), Lietuvoje "atsitiktinai" painiojasi rubliai ir gal jie "atsitiktinai" gali įkristi į kurio nors žymūno kišenę.

Panašiai skambėjo ir sausio 5 d. laida "Teisė žinoti". Lyg visi pokalbio dalyviai būtų nutarę, kad Lietuvos visuomenė "neturi teisės žinoti", kad už Amerikos politinio teatro scenos esama užkulisių.

Atsiprašau, bet... Per dažnai mūsų TV politinės scenos artistai primena tas tris nupaišytas beždžiones, kurių viena nieko negirdi, kita - nieko nemato, trečia - nieko nesako.

Po juodaodžio Obamos laimėjimo JAV prezidento rinkimus pasigirdo kalbos, jog JAV "nebėra rasizmo".

Atsiprašau, bet... Šie rinkimai rodė, kad žymiai sumažėjo baltųjų rasizmas - griežtas nusištatymas prieš kitaspalvės odos žmones. Tačiau išryškėjo juodaodžių rasizmas - neapykanta baltiesiems ir visiška pakanta juodiesiems, kokie jie bebūtų.

Matėme juoduosius, veik 100%, šūkaujant ir šokant už Obamą rinkimų kampanijos metu ir po Obamos laimėjimo, aiškiai ne todėl, kad jis būtų buvęs valstybės vyro sugebėjimus įrodęs kandidatas, o tik todėl, kad jis buvo tamsiaodis. Matomai ne vien tai paveikė. Ne kartą yra kandidatavę kiti juodaodžiai. Šiuokart buvo senokai žinomas JAV politikoje Alan Keys. Jo bėda, kad jis buvo tik juodas, be raudonumo, ir dargi tikras amerikietis, be jokio abejingumo kilmeje. Nors lygiai puikus oratorius, protestantų pastorius. Tačiau jo niekad nerėmė didžioji, antiamerikanistinė, JAV ir kita Vakarų, baltųjų "liberalų" globalistinė žiniasklaida, kaip rėmė Obamą.

Dažnokai išgirstame, kad

"demokratinėse" šalyse žiniasklaida yra "laisva" ir nėra šališka, kaip Lietuvoje. **Atsiprašau, bet...** tikrovė paneigia tokią pažiūrą.

Pagaliau po rinkimų, išgirdome prisipažinimų, jog žiniasklaida buvo "šališka" Obamos naudai. Savaitę po rinkimų TV diskusijoje net įtakingo dienraščio *Washington Post* politikos redaktoriaus pareiškė, kad žiniasklaida buvo "easy on Obama". Gal "easy" išverstina kaip "švelni, atlaidi, neprickabinga, daug ką atleidžianti".

Nors McCain buvo tik pusiau respublikonas pusiau demokratas, jį ir ypač kieta jo kandidatę į viceprezidentą, žiniasklaida talžė kick galėjo. Net gubernatorės S. Palinos šukuosečių ir aprangos kaina užkliuvo. O dažnai prasikišusių daugybės, lyg akėčių virbų, Obamos neatšakytų klausimų nepastebėjo.

Girdėjome ir tebegirdime apie didžiulius "pakeitimus" JAV politikoje. "Ateina jauna nauja politikų karta", mums tvirtino obamistai.

Atsiprašau, bet... Kur tas jaunimas? Po laimėjimo stebime naujos administracijos ir naujo Baltųjų rūmų personalo formavimą. Ir ką matome? Kur "naujumas" ir "jaunumas"? Tik Obamos žmonos bei dukrelių jauni veidai. Į tikrąją valdžią ateina "senoji gvardija", pradedant senoj politikoje pražilusiu viceprezidentu. Matome keletą gėdingos prez. Clinton administracijos ir Baltųjų rūmų rausvų kombinatorių bei manipulatorių veidus. O už jų senasis ekonomikos ir politikos "establismentas", įtaigojęs ir respublikonų ir demokratų administracijas.

Vienok ausį stipriai užgavo vienos "marksizmo peryklos" - JAV universiteto - jauno dėstytojo džiaugsmingas "pasikeitimo" apibūdinimas, kurs gali būti įdomus ypač buvusioms pavergtoms tautomis: "Šie rinkimai panaikino 1980-ųjų metų Reagan Ameriką..." Tai, deja, gali būti pagrindinis pasikeitimas.

Vilius Bražėnas

UŽ KĄ SODINO IR ŠAUDĖ ŽMONES KREMLIAUS BUDELIAI?

Anne Applebaum

Leidykla „Baltos lankos“ lietuviškai išleis amerikietės žurnalistės Anne Applebaum knygą „GULAG“as: Istorija“, pelniusią Pulitzerio premiją. Lrytas.lt skaitytojams iš šios knygos siūlo ištrauką, kurioje pasakojama, kaip ir už ką Sovietų Sąjungoje buvo suimami žmonės:

„Pavyzdžiui, garsus poetas Osipas Mandelštamus buvo suimtas už cėlėraščių apie diktatorių J.Staliną;

Mes gyvename, po savi neįsąjaujami šalies.

Mūsų kalbų negirdėti už dešimties žingsnių.

O ten, kur pasigirsta nors pusė pokalbio.

Būtinai paminės kalnietį iš Kremliaus.

Jo stori pirštai riebiūs tarsis kirminai.

O žodžiai taiklūs kaip švininiai svarsčiai.

Juokiasi vešlūs tarakono ūsai. Spindi batų aulai.

O aplinkui – plonakaklių vadų šutvė.

Jis žaidžia pusžmogiu paslaugomis.

Kas sušvilps, kas sukniuks, kas sukniurks.

Bet tik jis vienas bumba ir beda pirštu.

Tarsi pasagas, kala įsakus vieną po kito:

Kam į strėnas, kam į kaklą, kam į akį.

Kiekviena mirties bausmė jam saldi kaip medus.

Ir plati osetino krūtinė.

[pažodinis vertimas]

Tatjana Okunevskaja, viena iš populiariausių sovietų kino aktorių, buvo įsitikinusi, kad ją suėmė už atsakymą micgoti su Viktoru Abakumovu, karo metais vadovavusiu sovietų kontrvalgybai.

Kad suprastų tikrąją suėmimo priežastį, kaip tvirtina pati aktorė, jai buvo parodytas suėmimo orderis su Abakumovo parašu. Keturi broliai Starostinai, puikūs futbolininkai, buvo suimti 1942 m. Jie tvirtai tikėjo, kad taip atsitiko, nes jų komanda „Spartak“ per neapsižiūrėjimą pemelyg žiauriai sutriuškino Lavrentijaus Berijos mėgstamą „Dinamo“.

Tačiau nereikėjo net kuo nors išsiskirti iš kitų. Liudmila Chačatryan suėmė už tai, kad ji ištekojo už užsieniečio – jugoslavio kareivio. Levas Razgonas pasakojo apie valstietį Serioginą, kuris, išgirdęs, kad nužudytas Kirovas, atsakęs: „Jis man visai nerūpi“. Serioginas nė girdėte nebuvo girdėjęs apie Kirovą ir pamanė, kad kalbama apie žmogų, žuvusį gretimame kaime. Už šią klaidą jis gavo dešimt metų. 1939 m. už papasakotą ar išklausytą anekdotą apie Staliną, už pavėlavimą į darbą, už tai, kad išgąsdintas draugas arba pavydus kaimynas įskundė tave dalyvavus neegzistuojančiame sąmoksle, už tai, kad laikai keturias karves kaime, kuriame visi kiti turi po vieną, už pavogtą porą batų, už tai, kad esi Stalino žmonos pusbroliu, už tai, kad pavogei iš savo įstaigos parkerį bei porą lapų popieriaus ir parnešei juos mokykloje besimokančiam vaikui, kuris jų neturi – už visus šiuos „nusikaltimus“ buvo galima pakliūti į sovietų lagerius.

Remiantis 1940 m. išleistu įstatymu, asmens, pamėginusio nelegaliai kirsti sieną ir pabėgti iš Sovietų Sąjungos giminės turėjo būti suimti, nepriklausomai nuo to, ar jie žinojo apie rengiamą pabėgimą, ar ne. Netrukus matysime, kad karo metų įstatymai – baudžiantys už vėlavimą į darbą ir draudžiantys keisti darbo vietą – pripildys lagerius naujų „nusikaltėlių“.

Suėmimo priežasčių buvo daug ir įvairių, ne mažiau įvairūs buvo ir suėmimo metodai. Vienus suimtuosius išpėdavo gerokai iš anksto. Ketvirtojo dešimtmečio viduryje OGPU agentas daug kartų buvo išsikvietęs Aleksandrą Vaisbergą apklausai dar prieš jį suimant, ir vis klausinėjo, kaip šis tapęs „šnipu“: „Kas jus užverbavo? Ką jūs užverbavote? Kokiai užsienio organizacijai dirbate?“. „Jis vėl ir vėl kartodavo tiksliai tuos pačius klausimus, o aš visada vienodai į juos atsakydavau“.

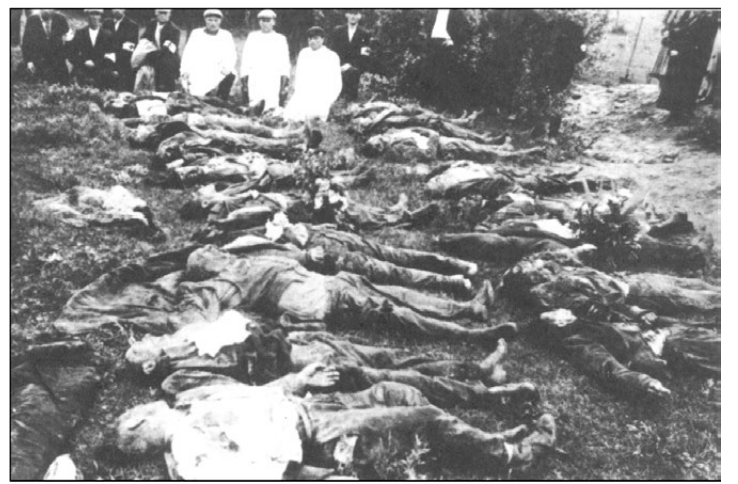
Beveik tuo pačiu metu Galiną Serebriakovą, knygos „Jau-nasis Marksas“ autorę, aukšto valdininko žmoną kiekvieną va-

karą „kviesdavo“ į Lubianką, versdavo laukti iki antros ar trečios valandos nakties, tardydavo, o penktą valandą ryto palcisdavo grįžti į namus. Jos gyvenamąją supo agentai, o kiekvieną kartą jai išėjus iš namų, iš paskos važiuodavo juodas automobilis. Ji buvo taip tvirtai įsitikinusi netrukus būsianti suimta, kad mėgino nusižudyti. Vis dėlto prieš suėmimą jai teko iškęsti kelis mėnesius persekiojimo.

Kilus didžiosioms suėmimų bangoms – 1929 ir 1930 m. suiminėti buožės, 1937 ir 1938 m. partijos veikėjai, 1948 m. buvę kaliniai, – daug kas suprasedavo atėjus jų cilci vien iš to, kad būdavo suimti visi jų aplinkos žmonės. Elinor Lipper, olandų komunistė, ketvirtąjį dešimtmetį atvykusi į Maskvą, 1937 m. gyveno „Liukso“ viešbutyje, skirtame užsienio revoliucionieriams: „Kas naktį iš viešbučio dingdavo žmonės... kiekvieną rytą ant durų vėl rasdavome po kelis didžiulius raudonus antspaudus“.

Tikrojo teroro laikais suėmimas kai kam net tapdavo savotišku palengvėjimu. Nikolajų Starostiną, vieną iš nelaimingųjų futbolininkų, kelias savaites visur skiojo saugumo agentai, galiausiai, netekęs kantrybės, jis priėjo prie vieno iš jų ir pareikalavo pasiaiškinti: „Jei jums ko nors iš manęs reikia, pasikvieskite į kabinetą“. Todėl suimamas jis juto ne „sukrėtimą ir baimę“, bet „smalsumą“.

Dar kiti būdavo suimami visiškai netikėtai. Lenkų rašytojas Aleksandras Watas, tuo metu gyvenęs okupuotame Lvove, buvo su kitais rašytojais pakviestas į pobūvį restorane. Jis paklausė kvietėjo, kokia proga. „Pamatysite“, – atsakė jam. Restorane buvo inscenizuotos muštynės ir Watą suėmė vietoje. Aleksandrą Dolguną, Amerikos ambasados tarnautoją, gatvėje pašaukė žmogus – kaip paaiškėjo, tai buvo saugumo agentas. Kai vyriškis ištare jo vardą, prisimena Dolgunas, „aš visiškai suglumau. Pamaniau, gal tai koks pamišėlis...“ Aktorė Okunevskaja per suėmimą sunkiai sirgo gripu ir gulėjo lovoje, todėl pareikalavo, kad jos suimti ateitų kitą dieną. Jai parodė suėmimo orderį (tą patį, su Abakumovo parašu) ir nutempė sergančią moterį laiptais žemyn. Solženicynas kartoją veikiausiai išgalvotą istoriją apie moterį, kurią jos draugas, profesionalas tardytojas, nusiavedė į Didįjį teatrą, o po spektaklio – tiesiai į Lubianką. Buvusi kalinė ir atsiminimų autorė Nina Gagen-Torn pasakoja apie kitą moterį, kurią suėmė Leningrade, nulipusią į kiemą surinkti išdžiuvusių skalbinių; moteris buvo su chalatų, namie vieną palikusi kūdikį, nes neabejojo, kad po kelių

Panevėžio cukraus fabriko darbininkų žudynės. 1941-06

minučių grįš. Ji maldavo, kad jai leistų pasiimti kūdikį, tačiau niekas neklausė.

Iš tikrųjų atrodo, kad organai tyčia stengėsi laikytis įvairios taktikos: vienus suimdavo darbe, kitus – namie, vienus gatvėje, kitus – traukinyje. Šį įtariamą patvirtina Viktoro Abakumovo raštas Stalinui, datuojamas 1947 m. liepos 17 diena: jame rašoma, kad kalinius miliciniškai „užklumpa iš netyčių“ sąmoningai, kad šie nepabėgtų ir nesisipiešintų, kad neįspėtų kitų „kontrevoliucinio sąmoslo“ dalyvių. Tam tikrais atvejais, toliau rašoma dokumente, „vykdomi slapsti suėmimai gatvėje“.

Tačiau dažniausiai žmonės būdavo suiminėjami savo pačių namuose, vidury nakties. Masinių suėmimų laikais visus gąsdindavo vidumaktį pasigirstantis „beldimas į duris“. Viena labai sename sovietų anekdote pasakojama, kaip Ivanas ir jo žmona Maša persigando, išgirdę beldžiant į duris – ir kaip jiems palengvėjo sužinojus, kad tai tik kaimynas atėjo pranešti, jog namas dega. Sovietų patarlė sako, kad „vagys, prostitutės ir NKVD dirba naktimis“. Dažniausiai šiuos naktinius suėmimus lydėdavo kratos, tačiau kratų atlikimo būdai irgi keitėsi. Osipas Mandelštamus buvo suimtas du kartus, pirmą kartą 1934 m., antrą – 1938 m., ir jo žmona aprašo, kaip skyrėsi abi procedūros:

1938 m. jie negaišo laiko ieškoti popierių ar juos tyrinėti – tiesą pasakius, agentai, atrodo, nė nežinojo, ką dirba žmogus, kurio suimti jie atėjo... tiesiog išvertė visus čiužinius, sušlavė į maišą visus jo popierius, pasidairė aplink ir išėjo, pasiėmę draugę M. [Mandelštamą]. Visa operacija užtruko ne ilgiau kaip dvidešimt minučių. O 1934 m. jie išbuvo pas mus visą naktį, iki paryčio.

Per pirmąją kratą saugumo agentai, kurie tikrai žinojo, ko ieško, atidžiai peržiūrėjo visus Mandelštamo popierius, atmetė senus rankraščius, ieškojo naujų cėlėraščių. Tą pirmą kartą jie pasirūpino, kad kratoje dalyvautų civiliai „liudytojai“ bei saugumo apmokamas „draugas“, Mandelštamų pažįstamas literatūros kritikas, kuriam veikiausiai liepta užtikrinti, kad

Mandelštamai, išgirdę beldimą į duris, nepradėtų deginti popierių. Vėliau tokios smulkmenos jų nebedomino.

Masiniai konkrečių tautybių asmenų suėmimai, vykdyti, pavyzdžiui, buvusioje Rytų Lenkijoje ir Baltijos valstybėse, kurias Raudonoji armija okupavo 1939–1941 m., buvo dar chaotiškesni. Janusz Bardachas, žydas paauglys, gyvenęs Lenkijoje Włodzimierz-Wolynski mieste, per vieną iš tokių masinių suėmimų buvo priverstas būti „liudytoju“. Jis lydėjo grupę girtų enkavedistų, kurie 1939 m. gruodžio 5 naktį vaikščiojo po namus ir rinko žmones, kuriuos paskui suėmė arba ištremė. Kartais jie užsipuldavo turtingesnius, įtakingesnius miesto piliečius, kurių vardai buvo sąrašė, o kartais tiesiog čiupdavo „pabėgėlius“ – dažniausiai žydus, pabėgusius iš nacių okupuotos Vakarų Lenkijos į sovietų okupuotą Rytų Lenkiją, – kurių vardų nė nesivargino užsirašinėti. Vienuose namuose pabėgėliai mėgino gintis, sakydami priklausą Bundui, žydų socialistų sąjūdžiui. Tačiau NKVD grupės vadas Genadijus, išgirdęs, kad jie atvyko iš Liublino, tuo metu buvusio kitoje sienos pusėje, užriko: „Purvini perbėgėliai! Nacių šnipai! – vaikai pradėjo verksti, o tai Genadijų dar labiau suerzino. – Užčiaupkite juos! O gal norite, kad pats jais pasirūpinčiau?“

Motina apglėbė vaikus ir prispaudė prie savęs, bet jie niekaip nesiliovė verkti. Genadijus sugriebė mažąjį berniuką už rankų, ištraukė jį iš motinos glėbio ir sviedė ant grindų. „Sakyta, užsičiaupk!“

Motina suklykė. Tėvas mėgino kažką sakyti, tačiau tik stovėjo, burna gaudydamas orą. Genadijus pakėlė vaiką nuo grindų, palaikė, atidžiai žiūrėdamas jam į veidą, paskui smarkiai trenkė jį į sieną...

Vėliau enkavedistai sugriovė Bardacho vaikystės draugo namus.

Šone buvo įėjimas į daktaro Šechterio kabinetą. Viduryje stovėjo tamsus raudonmedžio stalas, Genadijus patraukė tiesiai prie jo. Delnu paglostė glotnų jo paviršių ir staiga, apimtas netikėto įsiūčio, trenkė per stalą

(Nukelta į 6 psl.)

Pravieniškių žudynių aukos. 1941-06-26

CHICAGO, IL

Senatorius Richard J. Durbin labai lengvai laimėjo rinkimus prieš respublikoną gydytoją Steve Sauerberg. Už jį Illinois valstijos gyventojai nuo 1978 metų, tada, kad būtų Atstovų rūmų nariu, pasisako įvairių tautybių žmonės, kaip sąžiningą ir geriausiai atstovaujantį politiką Washingtone, kuris kruopščiai rūpinasi savo valstijos reikalais. Šį kartą už jį balsavo 3,125,257 piliečiai, o už respublikoną S. Sauerberg tik 1,372,315 gyventojų. R. J. Durbin yra pirmasis Illinois senatorius laimėjęs triskart JAV Senato rinkimus iš eilės. Šiuo metu jis yra JAV Senate antrasis pareigose Demokratų partijoje. Prieš rinkimus mirė R. J. Durbin duktė Christine dėl širdies sutrikimų. Sen. Richard J. Durbin niekada nevengia pasisakyti, kad jo mama buvo atvykusi iš Jurbarko. Ten jis su broliu yra įsteigęs ligoniams gydyti ligoninę ir kelis kartus lankėsi savo motinos gimtinėje.

"Draugo" dienraštyje fondo 15-asis suvažiavimas įvyko lapkričio 8 d. Čiurlionio galerijoje. Suvažiavimas pradėtas kun. A. Gražulio, SJ, malda, Fondo tarybos pirminkės Marijos Remienės sveikinimo žodžiu ir dienraščio vyriausios redaktorės Dalios Cizikaitės pasveikinimu. Laikraščio Tarybos vardu kalbėjęs adv. Saulius Kuprys užtikrino, kad dienraštis bus leidžiamas, nors Tėvai Marijonai yra nutarę pastatą parduoti. "Draugo" fondas praėjusiais metais dienraščio leidimo išlaidoms padengti skyrė 105,000 dolerių, o šiemet tereikėjo tik 30,000 dol. Be šio fondo finansinė padėtis būtų žymiai blogesnė. Fondo išdininkas Leopoldas von Braun padarė išsamų finansinį pranešimą, o Gytis Kavaliauskas, "Smith Barney" investicinės bendrovės atstovas, aptarė Fondo dabartinį finansinį stovį, kuris dėl JAV ekonominės padėties nėra toks, koks turėtų būti. Buvo skaitomas Revizijos komisijos aktas, kurį paruošė tos komisijos nariai Antanas Paužuolis, Vida Sakevičiūtė ir Danguolė Kviklytė. Po diskusijų buvo išrinkta Tarybos ir Revizijos komisijos nariai.

(Atkelta iš 5 psl.)

UŽ KĄ SODINO...

laužtuvu... „Kapitalistinės kiaušės! Prakeikti parazitai! Būtinai surasim tuos buržuazinius išnaudotojus!“

Jis daužė vis smarkiau ir smarkiau, nesustodamas, kol medis keliuose vietose skilo...

Nepavykus surasti Šechterių, enkavedistai išprievartavo ir nužudė sodininko žmoną“.

Illinois valstijos senatoriai demokratai sutardavo beveik visuose Amerikos politikos klausimuose. Kairėje - išrinktasis JAV prezidento pareigoms Barack Hussein Obama ir Richard J. Durbin, perrinktas JAV senatoriumi trečiai 6 metų kadencijai.

Čikagos universitetui buvęs jo auklėtinis David Booth, klausęs finansinių paskaitų pas prof. Eugene Fama, paaukojo 300 milijonų dolerių. Profesorius jam tiek daug savo paskaitose padėjo, kad baigęs studijas, jis įsteigė savo investicijų firmą ir labai gerai uždirbo. David Booth yra be galo dėkingas savo Alma Mater, nes jo vadovaujama firma yra viena didžiausių šiame krašte. Universitetas iš savo studentų yra gavęs ne vieną finansinę dovaną, bet ši jo dovana yra pati didžiausia, todėl Universiteto vadovybė nutarė Verslo fakultetą pavadinti jo vardu. David Booth ir dabar yra dėkingas profesoriumi Fama už paskaitų ciklą, kurios pakeitė jo gyvenimą, nes prieš tai jis norėjo būti dėstytoju Kansas universitete. Šia proga galima priminti, kad Čikagos universiteto profesoriai dažnai būna Nobelio premijų laureatai. Jame dėsto ir vieningas lietuvis profesorius dr. Arūnas Liulevičius.

Lietuvių rašytojų draugijos (LRD) literatūrinėje popietėje lapkričio 23 d., sekmadienį, 2 val. p.p. Čiurlionio galerijoje Jaunimo centre bus paminėti šiais metais amžinybėn

iškeliavę LRD rašytojai, įvyks knygos "Trys iš Pajūralio" (Sonnė Pipiraitė, Adomas Jasa ir Stasė Petersonienė) sutiktuvs. Su knyga supažindins dienraščio "Draugas" redaktorė Laima Apanavičienė. Programoje dalyvaus poetė Eglė Juodvalkė, aktorė Nijolė Martinaitytė-Nelson, Audra Kubiliūtė-Dailienė, Daiva Petersonaitė, Čikagos lituanistinės mokyklos mokinė Viltė Baliutavičiūtė ir solistas Algimantas Barniškis. Po programos - vaišės. Visi kviečiami.

Balzeko Lietuvių Kultūros muziejuje 2008 m. lapkričio 8 d., šeštadienį, vyko Susivienijimo Lietuvių Amerikoje 69-ojo Seimo ir Amerikos Lietuvių Tarybos Suvažiavimas, kurio metu Edvardui Šulaičiui buvo įteiktas Lietuvos tautinio olimpinio komiteto skirtas prizas - padėka už ilgametį žurnalistinį darbą ir išskirtinį dėmesį sportui bei olimpinėms temoms. Šiemet savo 80-ąjį gimtadienį švenčiantis E. Šulaitis yra žurnalistas ir seniausio lietuvių išeivijos laikraščio "Tėvynė" redaktorius. Jubiliatą pasveikino ir LTOK prizą įteikė LR generalinė konsulė Čikagoje Skaistė Aniulienė.

KONSULATO PRANEŠIMAS

Informuojame, kad nuo 2008 metų lapkričio 1 dienos, įsigaliojus Lietuvos Respublikos paso įstatymo 2, 4, 5, 6, 7 straipsnių pakeitimui, prastėja Lietuvos Respublikos (toliau LR) pasų išdavimo/keitimo tvarka užsienyje gyvenantiems LR piliečiams:

LR piliečiai, gyvenantys JAV, dėl paso keitimo į LR Generalinį konsulatą privalės atvykti tik vieną kartą - pateikti dokumentus paso keitimui/gavimui. Naujasis pasas, LR piliečio pageidavimu bei lėšomis, galės būti jam išsiųstas paštu; pateikiant dokumentus dėl paso išdavimo/keitimo LR piliečio vaikui iki vienerių me-

tų, vaiko dalyvavimas LR Generaliniame konsulate nėra būtinas.

Detalesnę informaciją dėl pasikeitusios LR pasų išdavimo/keitimo tvarkos galite rasti LR Generalinio konsulato Čikagoje internetinėje svetainėje www.konsulatas.org (Konsulinė informacija/ LR Piliečio paso keitimas).

LR Generalinio konsulato Čikagoje informacija

NEW YORK, NY

LR GENERALINIAME KONSULATE NEW YORK ĮREGISTRUOTA PIRMA SANTUOKA

2008 m. lapkričio 7 d. Lietuvos generaliniame konsulate New York buvo įregistruota pirma Lietuvos piliečių santuoka. Lietuvos generalinis konsulas ambasadorius Jonas Paslauskas šiltai pasveikino Redą ir Neriją ir palinkėjo jiems darnaus, ilgo ir laimingo gyvenimo.

Santuokų registravimą Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybės ir konsulinėse įstaigose reglamentuoja LR Teisingumo ministro ir LR Užsienio reikalų ministro 2007 m. balandžio 6 d. įsakymas Nr. 1R-148/V-35 "Dėl civilinės būklės aktų registravimo Lietuvos Respublikos diplomatinėse atstovybėse ir konsulinėse įstaigose tvarkos aprašo aptvirtinimo".

Santuokos diplomatinėse atstovybėse ir konsulinėse įstaigose registruojamos tik tarp Lietuvos Respublikos piliečių. Santuoka registruojama toje konsulinėje įstaigoje, kurios aptarnaujamoje konsuli-

nėje apygardoje yra vieno iš susituokiančiųjų gyvenamoji vieta. Santuoka registruojama praėjus ne mažiau kaip vienam mėnesiui nuo prašymo padavimo dienos, dalyvaujant paties susituokiantiesiems ir dviem liudytojams. Informacija apie santuokos registravimą yra viešai skelbiama Ambasados interneto puslapyje ir Ambasadoje skelbimų lentoje ne vėliau negu prieš dvi savaitės iki santuokos registravimo dienos. Skelbiami šie duomenys: pareiškėjų vardai, pavardės, gimimo datos, santuokos registravimo data ir laikas. Registruojant santuoka turi dalyvauti du pilnamečiai liudininkai.

Jeigu Jūs norite susituokti LR generaliniame konsulate New York ir turite papildomų klausimų, maloniai prašome skambinti telefonu į konsulatą tel. 212-3547840 darbo valandomis.

LR generalinio konsulato New York informacija

"NAVY PIER" ŠOKS "LIETUVOS VYČIAI"

Žemei pamažu grimztant į pelnyto poilsio būseną, žmonės nepasiduoda snauduliui ir jau bruzda nuotaikingai ruošdamiesi didžiausioms metų šventėms. Kviečiame visus kartu pradėti šventinį laikotarpį apsilankant "Navy Pier" festivalyje "Žiemos stebuklai" ("Winter Wonder Fest"), kur gruodžio 6 d., šeštadienį, 7:00 val. vakare, tarpininkaujant LR Generalinio konsulato Čikagoje, mūsų visų džiaugsmui koncertuos lietuvių liaudies šokių grupė "Lietuvos Vyčiai".

Kaip ir kasmet didžiojoje laisvalaikio ir pramogų centro švenčių salėje puikuosis gražus būrys Kalėdinių eglučių, papuoštų skirtingų pasaulio šalių tradiciniais žaisliukais, o jų tar-

pe ir "šiaudinukais" dabinta lietuviška eglutė. LR Generaliniam konsulatui bendradarbiaujant su Balzeko lietuvių kultūros muziejumi, Lietuviškosios Kalėdinės eglutės puošimu sutiko rūpintis unikalius žaisliukus iš šiaudelių gaminantį menininkę Mariją Kriaučiūnienę.

Maloniai kviečiame visus pasidalinti šventine Kalėdine nuotaika ir linksmiai praleisti laiką. "Navy Pier" visų laukia aibė įvairiausių užsiėmimų ir atrakcionų, daugiausia jų pradžiugintų vaikučius.

Pasinaudodami proga norėtume priminti, jog artėja Lietuvos 1000-čiui skirtos šventinio ciklo atidarymo koncertas - A. Mamontovo ir M.K. Čiurlionio kvarteto "Geltona. Žalia. Raudona." lapkričio 28 d., 8:00 v. v., "Park West" salėje. O gruodžio 18 d. 12:15 val. popiet Čikagos kultūros centre vyks įdomi diskusija su fotografu Jonu Dovydėnu.

LR Generalinio konsulato Čikagoje informacija

PRENUMERUOKITE DIRVĄ

**METAMS - \$55,
PUSEI METŲ - \$40,
PIRMA KLASE - \$78,
ORO PAŠTU Į UŽSIENĮ
METAMS - \$130.00**

"DIRVOS" LAIMINGIEJI

Šių metų lapkričio 3-ią dieną baigėsi "Dirvos" aukų loterija ir įvyko laimingų bilietų traukimas. Bilietų traukimui buvo pakviesti Giedrė Kijauskienė ir Rimas Minkūnas.

Dėkojame "Dirvos" skaitytojams, prenumeratoriams ir rėmėjams.

Sveikiname loterijos dovanų laimėtojus: 500 dol. laimėjo Vito Shimkus iš Dalton, PA, 300 dol. laimėjo Ritonė Rudaitis iš Lemont, IL, 200 dol. laimėjo Margarita Jagminas iš Bridgeport, MA.

*Vilties draugijos valdyba
"DIRVOS" leidėja*

POSĖDŽIAVO SUSIVIENIJIMO LIETUVIŲ AMERIKOJE DELEGATAI

EDVARDAS ŠULAITIS

Lapkričio 8-9 dienomis buvo prarastas seniausios ne tik JAV, bet ir visame pasaulyje organizacijos Susivienijimo Lietuvių Amerikoje (SLA) 69-asis Seimas. Šios prieš 122 metus įsteigtos organizacijos nariai, žvelgdami į jos praeitį, stengėsi pažvelgti ir į jos ateitį, norėdami, kad ji dar gyvuotų ilgus metus.

O kad ši organizacija yra svarbi, pabrėžė jos ilgametė sekretorė Genovaitė Meiliūnienė, savo pranešime teigdama: „Tai, kad po šimto dvidešimt dvejų SLA veiklos metų raportai duodami gimtąja kalba, įrodo, jog Susivienijimas buvo sukurtas lietuviybės pagrindui. Kas yra mūsų Susivienijimui brangiausia, už ką turime jį mylėti, tai jo stiprūs pamatai ir vieningas veikimas. Įvairių pažiūrų ir įsitikinimų lietuviai Susivienijime susijungė bendram tautiniam darbui“.

Į Balzeko lietuvių kultūros muziejuje šeštadienio rytą susirinkusius SLA Seimo delegatus, narius bei svečius pirmasis kreipėsi organizacijos Vykdomosios valdybos pirmininkas Kęstutis Miklas iš Singer Island, FL.

Jis sveikino visus dalyvius, supažindino su delegatais, pakvietė sugiedoti Lietuvos himną ir toliau vadovavo programai, kuri nusitęsė iki vakaro su pertrauka bendriems pietums tose pačiose patalpose.

Po pietų vyko antroji sesija, o tada smagus pobūvis su skania vakariene ir menine programa. Seimas tęsėsi ir sekmaadienį: ryte Tėvų marijonų koplyčioje delegatams buvo atlaikytos šv. Mišios, o po jų - marijonų vienuolyno patalpose vyko trečiasis ir paskutinis seimo posėdis.

Seiman atsilankiusi Lietuvos gen. konsulė Čikagoje Skaistė Aniulienė pasveikino šios seniausios pasaulyje lietuvių organizacijos narius.

Seimui sekretoriavo Jūratė Miklienė. SLA vykdomosios valdybos pranešimą padarė prezidentas K. Miklas, kuris trumpai nušvietė savo bei organizacijos veiklą per praėjusius trejus metus po 2005-aisiais Čikagoje įvykusio 68-ojo Seimo.

Jis paminėjo, kad po Seimo buvo netekta sunkiai susirgusios išdininkės Loretos Stukienės, kuri neseniai iškeliavo amžinybėn. Jos atminimas buvo pagerbtas tylos minute.

K. Miklas išskirtinai paminėjo naują raštinės New Yorke darbuotoją Mariją Oželytę, kurios dėka tame mieste įsteigta nauja SLA kuopa. Taip pat nauja kuopa įsteigta ir Čikagoje, o Bostone ji buvo atgaivinta.

SLA prezidentas pabrėžė, kad prieš dvejus metus, kai organizacija šventė savo 120-ąsias metines, tikėtasi surengti minėjimą jo gimtinėje – Pen-

Akimirka iš "Dirvos" loterijos. Iš kairės bilietų traukimo komisijos nariai - Rimas Minkūnas ir Giedrė Kijauskienė, stebėtojas "Vilties" d-jos vicepirm. Algimantas Pautienis.

silvanijoje, bet ten nepavyko surasti organizatorių.

Trumpą pranešimą padarė ir adv. Saulius Kuprys, prieš trejus metus tapęs valdybos vicepirm. Jis pažvelgė į praeitį ir nurodė konkrečius planus, kuriais būtų galima plėsti narių skaičių bei veiklą. S. Kuprys pažymėjo, kad tai bandoma daryti per Lietuvos Vyčius, kurie yra viena iš seniausių lietuvių organizacijų šiame krašte.

SKAIČIAI IR PASTEBĖJIMAI

Pats ilgiausias buvo SLA sekretorės G. Meiliūnienės pranešimas, kuris buvo išdailintas Seimo dalyviams. Pačiai sekretorei dėl sveikatos negalint atvykti į Čikagą, pranešimo ištraukas paskaitė K. Miklas.

Pagal sekretorės pateiktus duomenis SLA narių skaičius 2005 m. siekė 2,437, o 2006 m. buvo sumažėjęs iki 2,391, tačiau 2007 m. išaugo iki 2,446.

2005 m. naujai į organizaciją įstojo ar atnaujino apdraudas 24 asmenys, 2006 – 27, 2007 – 58. Pateikta informacija apie mirusius, atsisakiusius ar atsiėmusius taupomas apdraudas: 2005 – 41, 2006 – 44, 2007 – 47. Organizacijos narių per praėjusius 10 metų sumažėjo maždaug pusšimčiu

– 1998 m. gruodžio 31 d. jų buvo 3,039, o 2007 m. gruodžio 31 d. – 2,446.

Pagrindinis SLA turtas 2007 m. pabaigoje siekė beveik du su puse milijono dolerių, nors pagal dabartinę vertę vien tik organizacijos namas su žeme New Yorke gali tą sumą padvigubinti.

SLA Fraternaliniame fonde sukaupė 65,256 dol.

Paruoštos ir patvirtintos 2007 m. Susivienijimo ataskaitos duomenimis (tai padarė aktuaras R.E. Bruce), SLA finansinis pajėgumas („Solvency“) yra geras ir 2007 m. siekė 158,38 proc.

Sekretorės pranešime sakoma, kad anksčiau kuopų sekretoriai atlikdavo nemažai darbo, tačiau šiuo metu labai mažai kuopų juos turi, tai visas darbo krūvis atitenka Centro raštinės New Yorke darbuotojoms. Dabartiniu metu Centro raštinėje pilna laiką (5 dienas savaitėje) dirba Marija Oželytė, Živilė Jurevičiūtė ir Elena Naujokienė darbuojasi 3 dienas per savaitę. Dvi rašinėje dirbančios moterys - Helen Brazauskas ir Liucija Alinskienė čia praleidžia dvi dienas savaitėje.

Iš lapkričio 8 d. padarytų pranešimų paskutiniai du buvo skirti organizacijos išdaryti darbui apžvelgti. Apie tai kalbėjo išdininkė Vida Penikienė

ir išdarys Lionginas Kapeckas.

Jis patvirtino tai, apie ką buvo kalbėjusi sekretorė G. Meiliūnienė.

Po šių pranešimų vyko diskusijos. Tiesa, daug laiko joms neskirta, nes visi buvo pakviesti pietų.

Papietavus rinktasi antrai sesijai, kurios pradžioje buvo kalbama apie giminingą organizaciją – Amerikos Lietuvių Tarybą. Taip pat vyko simpoziumas „Veiklos tęstinumas – jaunimas ALT'o ir SLA veikloje“. Savo mintis išsakė jauni žmonės – iš Vašingtono atvykusi Monika Ramanauskaitė ir čikagiečiai – prof. Giedrius Subačius ir Daiva Litvinskaitė. Ypatingai įdomu buvo išklausti Pabaltiečių komitete Vašingtone dirbančią M. Ramanauskaitę, kuri tik pirmą kartą viešėjo Čikagoje, o Lietuvoje studijavo viešąjį administravimą M. Romerio universitete Vilniuje.

Jie visi kalbėjo iš savo patirties dirbant organizacinį darbą ir davė patarimų - kaip pritraukti jaunimą į organizacinę veiklą. Kiek ilgesnį pranešimą apie Amerikos Lietuvių Tarybą ir jos darbus padarė tos senos organizacijos pirmininkas ir kartu SLA vykdomosios valdybos vicepirm. Saulius Kuprys.

LR ambasados Vašingtone darbuotojai prie Lietuvos atstovo JAV Povilo Žadeikio kapo.

LR ambasados Vašingtone nuotr.

WASHINGTON, D.C.

PAGERBTAS LIETUVOS DIPLOMATŲ ATMINIMAS

Buvusių Lietuvos atstovų JAV Povilo Žadeikio ir Juozo Kajecko atminimas pagerbtas lapkričio 7 dieną, minint Lietuvos užsienio reikalų ministerijos 90 metų jubiliejų.

Lietuvos diplomatai Vašingtone ir Amerikos lietuvių bendruomenės atstovai applanė buvusių Lietuvos atstovų amžinojo poilsio vietą ir vykusio minėjimo prisiminė šių žmonių Lietuvos labai nuveiktus darbus.

Povilas Žadeikis - Lietuvos diplomatas, politikas, kariuomenės savanoris. 1935 metais P. Žadeikis buvo paskirtas Lietuvos nepaprastuoju pasiuntiniu ir įgaliojotuoju ministru Vašingtone. Šias pareigas diplomatas ėjo iki 1957 metų.

1957 metais Lietuvos laikinuoju reikalų patikėtinu Vašingtone tapo Juozas Kajeckas, pareigas ėjęs iki 1976 metų.

LR ambasados Vašingtone informacija

LIETUVA IR PASAULIS

Lietuvai nusprendus nepritarti Europos Sąjungos ir Rusijos derybų dėl partnerystės sutarties atnaujinimui, pasaulio žiniasklaida nesidrovėdama vadina lietuvių diplomatus išsiškėliais. Vakarų žiniasklaida pašiepė Lietuvą, kuri vienintelė iš 27 Bendrijos narių atvirai nepritarė derybų atnaujinimui. Lietuvos diplomatai neslepia savo pasipiktinimo dėl Prancūzijos "prastumo" sprendimo atnaujinti derybas. Dėl ko reikėjo išsiskirti ir reikalauti neįmanomų dalykų neturint apčiuopiamos kitų ES narių paramos? Lietuvos diplomatai aiškina, esą tai buvo padaryta dėl nacionalinių šalies interesų ir siekiant laikytis vertybių. URM antrina ir prezidentas Valdas Adamkus. URM teigia, esą Lietuvos poziciją dėl Rusijos aktyviai rėmė 8-9 šalys. Tačiau jos kažkodėl nepanoro iškristi iš bendro konteksto ir parėmė Prancūzijos pusę. Skaudžiausia Lietuvos diplomatams yra Lenkijos pozicija.

Lietuvos užsienio reikalų ministras Petras Vaitiekūnas lapkričio 14 dieną priėmė kadenciją baigiančią Kinijos ambasadorę Lietuvoje Jang Siuping. Lietuvos diplomatijos vadovas padėkojo ambasadorei už jos indėlį į Lietuvos ir Kinijos dvišalių politinių, ekonominių, kultūrinių santykių plėtimą. Ministras pasveikino Kiniją šiais metais sėkmingai surengus keletą svarbių tarptautinių renginių – Olimpines žaidynes ir septintąją Azijos ir Europos aukščiausio lygio susitikimą Pekine.

Viešojo įstaiga „Europos integracijos studijų centras“ (EISC) lapkričio 4-9 dienomis surengė Moldovos televizijos žurnalistų apsilankymą Lietuvoje. Tai – Lietuvos užsienio reikalų ministerijos Vystomojo bendradarbiavimo ir paramos demokratijai programos lėšomis vykdomo EISC projekto „Lietuvos eurointegracinės patirties sklaida Rytų Europoje“ dalis.

LR Užsienio reikalų ministerijos sekretorius Laimonas Tatlait-Kelpša lapkričio 11 dieną priėmė Ukrainos ambasadorių Ihorį Prokopčiučą, kuris perdavė Ukrainos užsienio reikalų ministro Volodimiro Ohryzka sveikinimo laišką Lietuvos užsienio reikalų ministrui Petrui Vaitiekūnui Lietuvos diplomatinės tarnybos 90-mečio proga.

Lietuvos užsienio reikalų ministerijos sekretorius Žygimantas Pavilionis lapkričio 10 dieną Briuselyje vykstančiame Europos Sąjungos Bendrųjų reikalų ir išorinių santykių tarybos posėdyje su ES šalių diplomatijos vadovais aptarė ES ir Rusijos santykius, pasirengimą gruodžio 11-12 dienomis vyksiančiai Europos Vadovų Tarybai ir padėti Afganistane.

Plečiasi šalių, į kurias Lietuvos piliečiai gali vykti be vizų, ratas: nuo lapkričio 21 dienos lietuviams, ketinantiems Nepripažintame teritoriniame darinyje Taivane praleisti iki 30 dienų, gauti vizos nebereikės. Keliaujant į Taivaną, privaloma turėti pasą. Taivano piliečiams, keliaujantiems į mūsų šalį, tebegalioja vizų režimas.

Lietuvos ambasadorius prie Šventojo Sosto Vytautas Ališauskas lapkričio 7 dieną Vatikane, Apaštališkuosiuose rūmuose, įteikė skiriamuosius raštus popiežiui Benediktui XVI. Savo kalboje Popiežius pažymėjo, kad Lietuva turi ilgą krikščioniškąją istoriją, siekiančią šventojo Kazimiero ir dar senesnius laikus. Taip pat sakė, kad lietuvių tautos tikėjimas visada padėjo jai išlaikyti ir sustiprinti savo tapatumą sunkiais priespaudos laikotarpiais. Ambasadorius V. Ališauskas prisiminė popiežiaus Jono Pauliaus II kelionę į Lietuvą 1993 metais, minėjo svarbius Lietuvai pokyčius įvykusius nuo to laiko. Ambasadorius V. Ališauskas – trečiasis ambasadorius, atstovaujantis Lietuvai prie Šventojo Sosto.

LRT, LR URM, LGTIC

LIETUVOS URM V. PUTIN PAREIŠKIME DĖL "NORD STREAM" MATO NAUDA

Vilnius, lapkričio 13 d. (ELTA). Lietuvos užsienio reikalų ministerija teigiamai vertina Rusijos valdžios atstovų išsakytus ketinimus skystinti gamtines dujas ir jas tiekti į pasaulinę rinką laivais, nes tai liberalizuotų Rusijos gamtinių dujų transportavimo galimybes ir padidintų apsirūpinimo dujomis patikimumą. Taip ministerijos atstovė spaudai Violeta Gaižauskaitė pakomentavo Rusijos premjero Vladimir Putin pareiškimą, jog nesulaukusi Europos paramos Rusija gali

atsisakyti "Nord Stream" dujotiekio projekto.

Šiaurės Europos dujotiekį, kuris eis Baltijos jūros dugnu, tiesia Rusija ir Vokietija. Šiam projektui pasipriešino ne viena Europos šalis - visų pirma Lietuva, Lenkija ir Estija. Šios šalys nerimauja dėl dujotiekio poveikio aplinkai ir kritikuoja tai, kad dujotiekis jas aplenkia.

"Europa turi apsispręsti, ar reikalingas jai šis dujotiekis. Jei jis nereikalingas, mes statysime dujų skystinimo gamyklas ir tiesime dujas

JAV Gynybos sekretorius Robert Gates lapkričio 13 d. nepriimtinu pavadino Rusijos siūlymą JAV atsisakyti priešraketinio skydo Rytų Europoje, praneša agentūra AP.

JAV PASMERKĖ RUSIJOS GRASINIMUS

Rusijos grasinimus dislokuoti taktines balistines raketą Kaliningrado srityje Jungtinės Valstijos laiko provokuojančiais ir nevykusiais, lapkričio 13 d. pareiškė JAV gynybos sekretorius Robert Gates.

Po Estijos sostinėje vykusio NATO šalių gynybos ministrų susitikimo su Ukrainos atstovais R. Gates sakė, kad Rusijos grasinimai „vargu ar gali būti laikomi pelnytu naujosios JAV administracijos pasveikinimu“, turint omenyje, jog jie buvo pareikšti iškart po Barack Obama pergalės JAV prezidento rinkimuose.

„Tokios provokuojančios pastabos - nereikalingos ir nevykusios“, - R. Gates sakė Teline vykusioje spaudos konferencijoje.

Tačiau jis pridūrė, kad Vašingtonas toliau sieks konstruktyvių ir pozityvių santykių su Rusija.

Tuo tarpu Rusijos ambasadorius prie NATO Dmitrij Rogozin pareiškė, kad Europos Sąjunga tinkamiau sprendė Gruzijos krizę nei transatlantinė sąjunga.

pasaulio rinkoms, įskaitant ir Europos, tačiau šios dujos jums bus brangesnės - galite paskaičiuoti“, - sakė V. Putin po susitikimo su Suomijos vyriausybės vadovu Matti Vanhanen.

Anot Užsienio reikalų ministerijos Informacijos ir viešųjų ryšių departamento direktorės V. Gaižauskaitės, Rusijos valdžios atstovų ketinimai skystinti gamtines dujas ir jas tiekti į pasaulinę rinką laivais vertintini teigiamai, nes "toks sprendimas liberalizuotų Rusijos gamtinių dujų transportavimo galimybes ir kartu padidintų apsirū-

pinimo dujomis patikimumą". „NATO visiškai klaidingai įvertino padėtį (Gruzijoje), o ES bent jau susiprato tarpininkauti“. - D. Rogozin sakė Vokietijos dienraščiui *Die Welt*.

Diplomatas pasveikino ES užsienio reikalų ministrų sprendimą atnaujinti išaldytas derybas su Rusija dėl naujos strateginės partnerystės sutarties, kuri pavadino „pavėluotu pripažinimu, jog Rusija buvo teisi Gruzijoje.“

D. Rogozin perspėjo, jog kitą mėnesį įvyksiančiame NATO viršūnių susitikime nusprendus leisti Gruzijai arba Ukrainai žengti pirmuosius žingsnius narystės NATO link, toks sprendimas gali sukelti pavojų visam Aljansui.

Atkartodamas Maskvos poziciją, D. Rogozin griežtai kritikavo JAV planus dėl priešraketinės gynybos (PRG) skydo sudėtinų dalių dislokavimo Rytų Europoje. Jis atmetė Vašingtono argumentus, jog ši sistema turėtų apsaugoti Vakarų šalis nuo Irano atakų.

Rusijos prezidentas Dmitrij Medvedev paskelbė planuojantis dislokuoti Kaliningrado

srityje artimojo nuotolio raketą „Iskander“, kurios taptų atsaku į ketinamą įrengti JAV PRG sistemą.

ES šalių vadovai lapkričio 14 d. susitiko su D. Medvedev Prancūzijos kurorte Nioje. Tradiciškai dukart per metus rengiamame viršūnių susitikime tikimasi atnaujinti ekonominius ryšius su Maskva, nepaisant gilios priešpriešos dėl rugpjūtį vykusio Rusijos karo su Gruzija.

Po Rusijos pajėgų invazijos į Gruziją 27 šalių Bendrija išaldė derybas su Maskva dėl strateginės partnerystės sutarties.

JAV tikisi, kad NATO gruodį įvyksiančiame susitikime pradės Gruzijos ir Ukrainos stojimą į aljansą procesą, nors tokiame žingsniui griežtai priešinasi Prancūzija ir Vokietija.

Maskva perspėjo laikanti galimą Gruzijos ir Ukrainos stojimą į NATO grėsmę savo nacionaliniam saugumui. Be to, abiejose šalyse tebevyksta politinė kova tarp provakarietiškų ir prorusiškų politinių jėgų.

LRT

pinimo dujomis patikimumą".

"Rusija neturi suskystintų gamtinių dujų technologijų. Todėl norėdama įgyvendinti savo ketinimus turės perimti kitų šalių patirtį šioje srityje ir priimti jų investicijas. Tikėtina, kad tai paskatintų ir investicijų atėjimą į Rusijos energetinių išteklių telkinius, kuriems ligšiolinė valdžia skyrė itin mažai dėmesio", - Eltai URM poziciją pakomentavo V. Gaižauskaitė.

Šiaurės Europos dujotiekį tiesianti bendrovė "Nord Stream" buvo įkurta 2005 metais. Ji turi suprojektuoti,

nutiesti ir eksploatuoti magistralinį Šiaurės Europos dujotiekį. Kompanijos akcininkės yra "Gazprom" (51 proc. akcijų), "Wintershall Holding" (20 proc.), "E.ON Ruhrgas" (20 proc.) ir "N. V. Nederlandse Gasunie" (9 proc.).

1 tūkst. 200 kilometrų ilgio Šiaurės Europos dujotiekis tiesiogiai sujungs Rusiją ir Vokietiją, aplenkdamas Baltijos šalis. Šių metų kovą projekto sąmata buvo padidinta iki 7,4 mlrd. eurų, daugiausia dėl padidėjusių metalų kainų ir papildomų išlaidų aplinkosaugai.

KAIP ANT NUŽUDYTŲ “LIAUDIES PRIEŠŲ” KAULŲ BUVO KURIAMAS KOMUNIZMAS

Edvino Šnorės pavardė šiandien žinoma visame pasaulyje. Ir Vakaruose, ir ypač Rusijoje. Tai gana retas atvejis, kai žmogus vienu metu dėl to paties kūrinio išgarsėja skirtingose politinėse erdvėse – demokratiją išpažįstančiose ir demokratiją pamynusiose šalyse. Tiesa, tas išgarsėjimas – irgi skirtingas. Jei Vakaruose dauguma žavisi jo filmu „The Soviet Story“, tai Rusijoje šio filmo režisierius bei scenarijaus autorius buvo daug kartų prakeiktas. Rusų fašistai bei nacionalistai Maskvos centre prie Latvijos ambasados ne sykį degino jo iškamšas. O Vakaruose jis sulaukė ovacijų ir pritarimo. Iš kur toks E.Šnorės dokumentinio populiarumas? Juk režisieriaus amato E.Šnorė specialiai nesimokė. Tikrais jo išsilavinimas – tarptautiniai santykiai. Latvijoje jis yra baigęs tarptautinių santykių institutą, ten įgijo politinių mokslų magistro laipsnį. Tiesa, šiuo metu Rygoje jis dar tobulina istorijos žinias. Tačiau visa tai mažai susiję su režisieriaus amatu, su dokumentinio filmo kūrimu. Nepaisant šių aplinkybių E.Šnorė pasaulyje šiandien atpažįstamas pirmiausia kaip režisierius, kurio filmas apie buvusios Sovietų Sąjungos ir dabartinės Rusijos nusikaltimus žmoniškumui nepalieka auditorijose nė vieno abejingo. Filmą baigtas kurti šių metų balandžio pradžioje, jis trunka maždaug pusantos valandos. Šiuo metu jis jau parodytas Amerikoje, Izraelyje, Ukrainoje, kai kuriose Vakarų Europos valstybėse. Prieš keletą savaitių E.Šnorės filmas buvo parodytas ir kauniečiams. Kaune, kaip ir daugelyje kitų miestų, jis susilaukė didelio ir nuoširdaus susidomėjimo. Su Kaune viešėjusiu filmo „The Soviet Story“ režisieriumi ir scenarijaus autoriumi Edvinu ŠNORE kalbasi „XXI amžiaus“ žurnalistas Gintaras VISOCKAS.

- Kas paskatino imtis šios temos? Kodėl ėmėtės kurti dokumentinį filmą apie Sovietų Sąjungos nusikaltimus žmoniškumui, apie šiandieninės Rusijos ne ką gražesnę dabartį?

- Tokio dokumentinio filmo sukūrimas – tai mano idėja, mano iniciatyva. Tačiau šios idėjos įgyvendinimui reikėjo didelių lėšų. Lėšų prasimanyti padėjo keli Latvijos europarlamentarai, iš Europos fondų parūpinę maždaug 100 tūkst. eurų. Tokios sumos užteko, kad būtų sukurtas šis filmas.

- Oficialus maždaug pusantos valandos trukusio filmo pavadinimas, jei pažodžiui išverstume į lietuvių kalbą, - „Pasakojimas apie sovietiją“. Bet jame daug vietos skiriama ir šiandieninei Rusijai, kurią vaizduojate kaip šalį, nevertinančią nei demokratijos, nei padorumo, nei įstatymų.

- Filme pasakojama apie sovietinį režimą, apie gūdžią, niūrią sovietinę tikrovę, daugiau nei 50 metų egzistavusią visoje buvusioje Sovietų Sąjungos teritorijoje. Filme išsamiai pasakojama, ant kokių pamatų buvo kuriamas komunizmas - tariamas šviesesnis rytojus. Ogi ant žmonių kančių, ašarų, nužudytų vadinamųjų „liaudies priešų“ kaulų. Tačiau kurdamas šią juostą vien istorija neapsiribojau. Man buvo svarbu ne tik parodyti, kas dar visai neseniai dėjosi teritorijoje, pavadintoje SSRS. Man ne mažiau buvo svarbu priminti, jog tie būduliai, kurie vardan menamo šviesesnio rytojaus myriop pasmerkė milijonus žmonių ir dešimtis tautų bei tautelių, šiandien liko nenubausti. Dabartinė Rusijos valdžia vengia juos net morališkai pasmerkti, ką jau kalbėti apie realias laisvės atėmimo bausmes. Tad filme ne mažiau svarbi ir toji dalis, kurioje pasakojama apie šių laikų Rusiją. Šiandieninė Rusija – ne ką mažiau baisi, nei anksčiau –

SSRS. Filme svarstoma, kodėl taip atsitiko, kad šiandieninė Rusija, kaip ir jos pirmtakė SSRS, negerbia žmogaus teisių, akivaizdžiai pamynusi tautų apsisprendimo teisę. Manasis filmas perša tokią mintį: Rusija ir negali būti kitokia, negali būti gražesnė, padoresnė, nes ji nepasmerkė savo praeities nusikaltimų. Čia kaip ir statyboje: pastatas negali būti tvirtas ir ilgaamžis, jei jis statomas ant kreivų, neteisingai suprojektuotų pamatų. Fašizmas buvo ne tik įvertintas, ne tik pasmerktas. Fašizmo ideologai ir vykdytojai buvo teisiami Niumbergo procese 1945 – 1946 metais. O komunizmo įkvėpėjai ir statytojai dabartinėje Rusijoje nebuvo nei įvardinti, nei pasmerkti, nei uždaryti į kalėjimus. Tad mano filmas – tai tarsi mažytis žingsnis, raginantis ir kviečiantis visapusiškai įvertinti sovietų valdžios nusikaltimus, pasmerkiant sovietinius budelius, skatinusius bei padėjusius nužudyti milijonus niekuo dėtų žmonių. Mano dokumentinė juosta – tai tarsi priekaištas, akivaizdžiai rodantis, kas atsitinka su valstybe, kuri nepasmerkia, kuri nenori pasmerkti savo praeities klaidų ir klystkelių.

- Kremlius nepasmerkė savo praeities nusikaltimų, ir dar visiškai nežinia, ar kada nors ateityje pasmerks. Jūs tikite, jog tokia diena gali išaušti?

- Nusikaltėliai, kurie šaudė, kankino, trėmė, dirbo koncentracijos stovyklose ir lageriuose, – tokių buvo tūkstančiai. Nė vienas iš jų šiandieninėje Rusijoje nenuteistas, nenubaustas. Nei morališkai, nei fiziškai. Tokia Maskvos laikysena – neteisinga, amorali. O ar kada nors bus kitaip, kaip ir Jūs, taip ir aš, galime tik spėlioti, tikėtis.

- Tame filme esama ir itin žiaurių dabarties kadry. Pavyzdžiui, Jūsų filme demonstruojama, kaip sužverėję rusų fašistai nupjauna galvą išeivui iš Azijos vien dėl to, kad jis – ne rusas. Padoraus žmogaus tokie kadrai negali nesukrėsti.

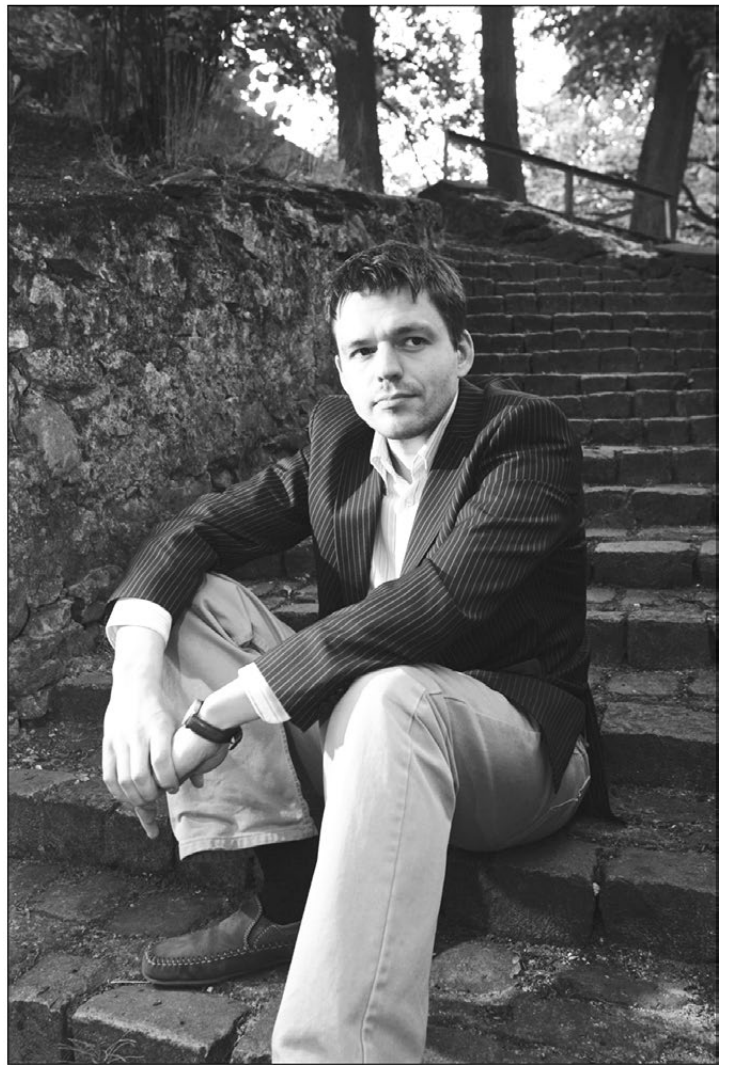
- Juosta „The Soviet Story“ jau buvo parodyta kai kuriose Vakarų Europos šalyse, toje pačioje Amerikoje. Žiūrovai po filmo peržiūros tvirtino, jog komunizmas buvo toks pat žiaurus ir neteisingas kaip ir fašizmas. Daugelis vakariečių man dėkojo, jog savo filmu jiems atvėriau akis, jog demaskavau komunizmo iškrypimus. Mat jie buvo įpratę smerkti tik fašistus, o komunistai jiems iki tol atrodydavę visuomet padoresni, humaniškesni.

- Kaip įvertino šį filmą oficialusis Kremlius?

- Rusiškos kritikos susilaukiau dar iki filmo pasirodymo viešumoje. Filmą parodytas pirmą sykį tik šių metų balandžio 9-ąją, o balandžio 8-ąją Europos Parlamente pasigirdo viešų gandų, esą latviai sukūrė Rusiją šmeižiantį, Sovietų Sąjungos istoriją klastojantį dokumentinį filmą. Beje, nei oficialusis Kremlius, nei oficialioji Maskva, nei žymūs Rusijos istorikai viešai manęs nekoliojo. Tačiau internete būta itin daug komentarų, kurių autoriai tvirtino: „...peržiūrėjus tą E.Šnorės filmą kilo tik vienas noras – nužudyti režisierių ir padegti Latvijos ambasadą Maskvoje...“.

- Kiek man žinoma, Maskvoje prie Latvijos ambasados buvo sudeginta simbolinė Edvino Šnorės iškamša. Koks jausmas apima, kai tau, tegul ir už akių, paskelbiamas mirties nuosprendis?

- Be abejo, nedžiūgavau, išgirdęs tokius pranešimus. Prie Latvijos ambasados Maskvoje iš tikrųjų buvo surengta triukšmingų protesto mitingų. Oficiali valdžia juose nedalyvavo, jų nesankcionavo, neskatino. Oficiali Rusijos valdžia tarsi nieko dėta. Tačiau man žinoma, kad tuos mitingus inspiravo deputatai iš val-

Sovietų eros pūlinį ekrane pradūręs režisierius Edvinas Šnorė.

dančiosios partijos „Jednaja Rossija“. Taigi akivaizdu, kad Rusijos valdžia neoficialiai tikrai rėmė tuos, kurie šaukė „mirtis Edvinui Šnorei“. Man taip pat žinoma, kad kai viešai priešais ambasados langus buvo deginama mano iškamša, milicininkai nesudrausmino įsismarkavusių jaunuolių. Kodėl nesudrausmino, manau, ir taip aišku. Į Rusiją dabar aš jau tikrai nenuvažiuosiu. Net nebandysiu važiuoti.

- O kaip Jūsų filmą priėmė Latvijos rusakalbiai? Gal jie palankiau į filmą pasižiūrėjo nei oficialusis Kremlius?

- Latvijos rusakalbiai gyvena tame pačiame informaciniame lauke kaip ir Rusijoje gyvenantys rusai. Latvijos rusai skaito tik rusiškus laikraščius, žiūri tik rusiškas televizijos laidas, klausosi tik rusiškų radijo laidų. Jie sąmoningai ignoruoja, sąmoningai nepriima latviškosios informacijos, nenori įsigilinti į Latvijos požiūrį bei nuoskaudas. Todėl visiškai nuostabu, kad Latvijos rusai manąjį filmą taip pat priima kaip „istorinę klastotę“. Tokio negatyvaus požiūrio laikosi, jei neklystu, beveik visas 100 proc. Latvijos rusakalbių.

- „The Soviet Story“ buvo parodytas Kaune. Kuo Jums įsiminė kauniečių požiūris?

- Į Kauną mane pakvietė jūsiškė politinių kalinių ir tremtinių sąjunga. Susitikimu likau patenkintas. Filmą demonstruotas salėje, kuri turi 800 sėdimų vietų. Salė buvo beveik pilnutėlė. Džiugina ir tai, kad mano filmą žiūrėjo daug jaunimo.

- Šiandien jaunimui politiniai dalykai ne itin rūpi.

Šiandieniniam jaunimui nūnai svarbiau susirasti solidžiai apmokamą darbą, mokytis kokiame nors prestižiniame universitete bei į valias pasilinksminti. Ar toks mano požiūris – neteisingas?

- Sutinku, kad šiandieniniam jaunimui, kur jis begyventų, Latvijoje ar Lietuvoje, politika, istorija, kultūra – ne patys svarbiausi dalykai gyvenime. Bet tuo pačiu negalėčiau pasakyti, kad Kauno jaunuoliai ir jaunuolės mano darbu būtų nesusidomėję. Jaunieji kauniečiai, su kuriais šnekėjau po peržiūros, tvirtino, jog iki „The Soviet Story“ politika ne itin žavėjosi, o dabar šis dokumentinis filmas, kurio kūrimas užtruko maždaug trejetą ilgų metų, juos paskatins kur kas rimčiau žiūrėti tiek į istoriją, tiek į politiką.

- Ar dabar, kai žinote itin negatyvią Rusijos reakciją, nesigailite metų iššūkį šiai valstybei?

- Nesijaučiu kuo nors nukaltęs Rusijai. Atvirkščiai: jaučiuosi kaip žmogus, kuris savo darbais Rusijai padeda praręgti. Tuo pačiu noriu pabrėžti, jog nesu baigštas. Gali būti, jog į šią temą gilinsiuosi ir ateityje. Todėl panašaus pobūdžio filmų greičiausiai bus sukurta ir daugiau.

"XXI amžiaus" priedas "XXI AMŽIAUS HORIZONTAI"

P.S. JAV LB Socialinių tyrybos pirm. J. Polikaitis „Seklyčioje“, Čikagoje, suorganizavo šio filmo rodymą. Žmonėms filmas paliko neužmirštamą įspūdį, nes daugelio tėvai ir giminės tuos komunistų žudymus ir kankinimus yra patys išgyvenę.

KNYGNEŠYS VINCAS MARKEVIČIUS

Knygnešys Vincas Markevičius

Istorija, kurią, gerbiamas Skaitytojau, tau noriu pasekti, prasidėjo 1865-aisiais, antraisiais spaudos draudimo metais. Numanu, kad caro valdžia, siekdama keršyti lietuviams už dalyvavimą Sausio sukilime, įžiūrėjo galimybę surusinti pusiau sulenkėjusią Lietuvą. Jau 1863 m. balandį uždarnos parapiinės ir nevalstybinės mokyklos, kuriose mokoma lietuvių kalba. Vilniaus generalgubernatoriaus Muravjovo 1864 m. nurodymu draudžiama lotyniškais raidėmis spausdinti elementorius, o kiek vėliau ir kitus lietuviškus leidinius, draudžiama įvežti juos iš užsienio ir platinti Lietuvoje. Nekyla abejonių, kad spaudos draudimas nukreiptas prieš lietuvių tautą, jos ekonomiką, socialinę raidą, kultūrą, tautos egzistavimą. Muravjovą pakeitęs generalgubernatorius Konstantinas Kaufmanas 1865 m. slapto aplinkraščiu įteisina spaudos draudimą, sustabdo visų spaustuvėse ir knygynuose esančių anksčiau išleistų lietuviškų knygų platinimą. Atkeldinami rusų naujakuriai – tarnautojai ir mokytojai, remiama stačiatikybė, statomos cerkvės, persekiojami katalikų kunigai.

1865 m. gruodžio 12 d. Punsco valsčiaus Giluišių kaimo ūkininkų – Ievos Bieliūtės, kilusios iš Navininkų kaimo, ir Juozo Markevičių – šeimoje gimsta vienas žymiausių Seinišios knygnešių Vincas Markevičius. Vinco tėvas Juozas, šviesus ir išsilavinęs žmogus, vienerius metus mokėsis Seinų kunigų seminarijoje, bet kunigu netapęs, nes už sutaną labiau mylėjęs gimtinės arimus, mažą Vincelį moko lietuviškai skaityti ir rašyti. Kai šis paau-ga, siunčia jį į Punsco pradžios mokyklą, kurioje mokytojauja mokytojas Baltrukonis. Vincukas ne kartą klausdavo tėvo, kodėl Punsco mokykloje kalbama tik rusiškai, o bažnyčioje giedama vien lenkiškai. Tėvas aiškino, bet Vincelis to tuomet nesugebėjo suvokti. Graudu jam būdavę ir liūdna, kad lietuviškai nemoko ir negieda... (Vėliau, kai užaugo, su kitais parapijiečiais iškovojo teisę giedoti Punsco bažnyčio-

je lietuviškai.)

Vinceliui mokslas sekasi gerai, bet būdamas vienturtis sūnus turi paveldėti tėvų ūkį. Nežinia kodėl stambiausio Giluišių kaimo ūkininko vienturtis sūnus XIX a. pabaigoje iškeliauja į užjūrį. Amerikoje dirba fabrikuose. Čia jis nelaimingai susimuša kelio sąnarį. Reikia daryti operaciją. Gydytoja leidžia rinktis: ar koją trumpins, ar visą gyvenimą turės nelankstų kelio sąnarį. Vincas nenori būti šlubas, renkasi „nelankstomą koją“. Raišam Vincui nėra ko veikti Amerikoje. Grįžęs tėviškėn į JAV išlydi abi savo seseris ir du gimnainčius, padeda išvykti ir kitiems vyrams, kuriuos carinė valdžia nori imti į armiją. Nereitai palydi juos iki laivo. Grįždamas namo užsuka į Tilžę ir Ragainę, kur nusiperka draudžiamos lietuvių kalba išleistos literatūros. Taip 1896-aisiais, sulaukęs 30 metų, Vincas tampa knygnešiu. Būdamas raišas, draudžiamos spaudos važiuoja brikeliu. Knygas perka stambiomis partijomis, už 150-200 rb, iš Lapino ir Mauderodės knygyno Tilžėje. Per sieną knygas pernešti samdo nešėjus. Aplinkiniuose kaimuose turi patikimų pagalbininkų – platintojų. Tai Vincas Kaminskas iš Kampuočių kaimo, seserys Kraužlytės iš Punsco, Andrius Aluška iš Radiskės kaimo ir kt. Spauda ap-

šėjai jau buvo pernešę per sieną.) Ne kartą įkliūva įskustas. Kratos metu žandarai randa Mauderodės knygyno sąskaitą. Už nelegalios spaudos platinimą, kaip nepageidaujamas asmuo, priverstinai iškeldinamas į Alytų. Punsco parapijos klebonas Simonas Norkus rašo rekomendacinį laišką Alytaus klebonui, kad šis Vincą globotų. Išbuvęs Alytuje dvejus metus, Markevičius „išsi-perka“, duodamas nemažai pinigų.

Jis ir toliau dalija knygas tiems, kuriais pasitiki, kurie moka skaityti, o tokių Giluišių kaime ir apylinkėje nedaug. Taip gimsta mintis įsteigti lietuvišką mokyklą. Prieš Pirmąjį pasaulinį karą Vincas savo ūkyje, šiek tiek atokiau nuo sodybos, stato nedidelį namelį ir jame atidaro privačią lietuvišką mokyklą, o joje įrengia vaikiškos literatūros biblioteką. Mokykloje, kur dirba mokytojai Vailokaitis, Pajaujis, Jonas Ringaitis, Baltrukonis, mokosi beveik visi Giluišių ir apylinkės kaimų ūkininkų vaikai (Vincas Aleksandravičius, vėliau tapęs Lietuvos karininku, apdovanotas III laipsnio Vyčio kryžiumi „Už Tėvynę“, Lietuvos Nepriklausomybės 10 metų jubiliejiniu medaliu, Kūrėjų-savanorių medaliu, ir kiti). Mokyklos išlaikymas ūkiui yra nemaža našta. Nustačius

išnyks, sudegs, supus, o žemė liks!“

Vincas ir Ieva buvę svetin-gi ir vaišingi žmonės. Jei kalėdodavo kunigas, pietų važiuodavo pas Markevičius. Rudenį čia atvykdavo medžioti mokytojo Vailokaičio brolis bankininkas iš Kauno, kartu su juo – garsusis dainininkas Kipras Petrauskas ir kiti.

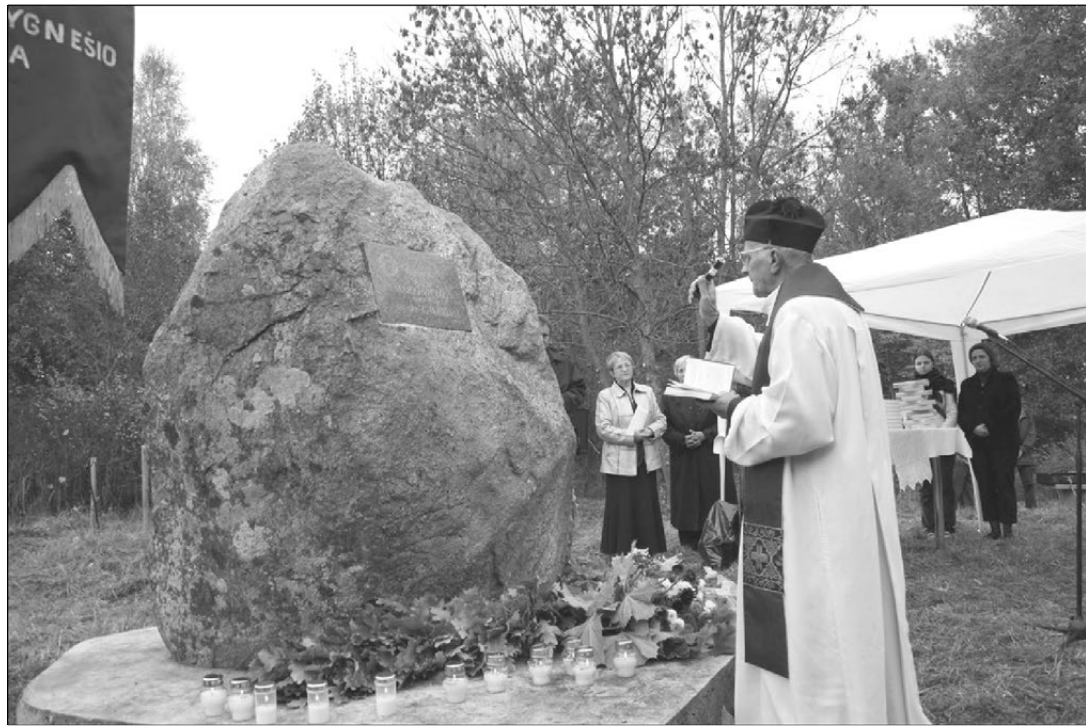
Vinco Markevičiaus nuopelnai Lietuvai neliko be atgar-

Renginyje kalba akademikas lituanistas Zigmas Zinkevičius

sio. 1933 m. jis buvo apdovanotas Vytauto Didžiojo ordino 3-iojo laipsnio medaliu, o jo vardas įrašytas Kauno Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelio Knygnešių sienelėje tarp sunkiai nukentėjusių knygnešių vardų.

1937 metų vėlyvą rudenį Vincas Markevičius, pasėjęs rugius, išsimaudo Giluišių ežere ir sunkiai suserga. Pradeda stipriai kosėti, atsinaujina kojos skausmai. Prasirgęs žiemą 1938 metų vasario 21 dieną miršta. Laidotuvės yra nepaprastai iškilingos. Šv. Mišias

Paminklą spalio 4 d. knygnešiui Vincui Markevičiui pašventino Sangrūdų parapijos klebonas Algirdas Juozas Pasilauskas.

rūpina ir knygnešių bei daraktorių globėją Punsco kleboną Simoną Norką bei tuometinį vikarą Motiejų Simonaitį. Vincas rizikuoja savo ir šeimos likimu. Įkliuvęs ne kartą išsi-perka stambiais kyšiais žandarams, o sprukdamas nuo sargybinių praranda nemažą knygų. Antai 1902 m. prie Rogožėnų kaimo, netoli Vižainio, netenka knygų už 300 rb. (Jas pasienio sargybiniai rado paslėptas rūsyje, kai samdyti ne-

demarkacijos liniją su Lenkija, mokykla atsiduria prie pat sienos. Lenkijos pusėje likę mokiniai negali jos lankyti. Mokykla nunyksta. Iš 50 ha žemės Vincui lieka tik 43 ha. Jis kartu su žmona Ieva augino gausią 11 vaikų šeimą (užaugo 9). Vincas, pasitaikius progai, perka žemės. Žmona ragina jį įsigyti namą mieste dukterims, kad joms nereikėtų tarnauti pas žmones, bet Vincas tvirtai tikina: „Viskas

aukoja ir laidotuvėse dalyvauja trys kunigai. Knygnešys palaidotas Sangrūdų kapinėse.

Bandau įsivaizduoti didžiuliame sode skendinčią, medinės tvoros supamą Vinco ir Ievos Markevičių sodybą. Kur šiandien auga nesulaukėjusi antaninė obelis ir kriaušė, kitados stovėjo naujoviškas geriamojo vandens šulinys bei Vinco Markevičiaus statyti pastatai: akmeninis tvartas, kluonas, ant kurio kiekvienais me-

tais gandrai susisukdavo lizdą. Kiemo nedidelio būta. Gyvenamasis namas su didele priemene. Prieš akis išnyra didelė negrįsta virtuvė, seklyčia, dvi kamaraitės, tėvų kambarys, vaikų miegamasis... Ieva ir Vincas Markevičiai taip mylėjo vaikus...

1940 metų rudenį, sovietams okupavus Lietuvą, Markevičių šeima per 24 valandas privalo palikti namus. 1941 m. birželio 22 d., prasidėjus karui ir praėjus pirmiems vokiečių daliniams, jie sugrįžta, bet didelė turto dalis yra sunaikinta, o namai apgriauti. 1944 m. rugpjūčio pradžioje grįžę sovietai per kelias dienas vėl nuniokoja Markevičių ūkį. Markevičiai porai savaitių pasitraukia į Lenkiją. Grįžę randa pilnus namus karo pabėgėlių. Po poros savaitių jie eilinį kartą išvaromi iš savo gimtinės, o namai paskiriami rusų kareiviams atsikvėpti po atakų fronte. 1944-ųjų lapkritį Markevičiai trečią kartą sugrįžta į Giluišius. Sodyba yra visiškai nuniokota ir išplėšta. Šiaip taip susitvarkę, peržiemoja. 1945-ųjų birželį gauna pasienio komendantūros nurodymą per 24 valandas palikti namus. Šį kartą visam laikui. Sodyba nušluojama nuo žemės paviršiaus.

2005 m., minėdami 140-ąsias Vinco Markevičiaus gimimo metines, knygnešio palikuonys atgabeno į sodybą didžiulį akmenį iš Markevičių laukų, kuriame įmontavo plokštę su įrašu, kad čia knygnešio Vinco Markevičiaus tėviškė – Giluišiai. Gražina Markauskienė, jauniausioji knygnešio vaikaitė, sūnaus Vitaliaus dukra, lanko senelio sodybą bei jo kapą Sangrūdų kapinėse, rūpinasi jo atminimo išsaugojimu... Vaikaitė Nijolė Jėčienė, sūnaus Algirdo dukra, atsodino nepramoninį mišką Giluišiuose.

Ir štai rašydamas šiuos žodžius gaunu iš Gražinos elektroniniu paštu kvietimą į paminklo knygnešiui Vincui Markevičiui pašventinimo iškilmės Giluišiuose (jos vyko 2008 metų spalio 4 dieną. Programoje ekspozicijos apie knygnešius ir jų kapų bei Vinco Markevičiaus kapo Sangrūdų kapinėse lankymas, šv. Mišios Sangrūdų bažnyčioje, Vinco Markevičiaus paminklo šventinimas Giluišiuose. Tarp kviestų svečių Sangrūdų parapijos klebonas Algirdas Juozas Pasilauskas, akademikas lituanistas Zigmas Zinkevičius, Sangrūdų seniūnijos bei mokyklų atstovai ir kt. Šventinės programos autorius ir vedėjas – aktorius Petras Venslovas.

Sigitas Birgelis, www.punskas.pl

GROŽINĖS LITERATŪROS KONKURSAS

Amerikos Lietuvių Tautinė Sąjunga, Lietuvos vardo pirmą kartą Kvedlinburgo analuose 1009 metais paminėjimo proga ir tūkstantmečio jubiliejui pagerbti, skelbia romano konkursą.

Skiriamos trys premijos:

- I-oji - 5,000 dol,
- II-oji - 3,000 dol.,
- III-oji - 2,000 dol.

Tema kūrėjams: LIETUVAI – TŪKSTANTIS METŲ!

Mes didžiuojamės tūkstantio metų istorija ir šimtmečiais kurta tautine kultūra.

Laikas: Paskutinė kūrinio išsiuntimo data oro paštu 2009 m. birželio 30 d. Prašome ne laukti ir kūrinius siųsti anksčiau.

Kūrinius siųsti: ALTS, KONKURSAS
2711 West 71st Street,
Chicago, IL 60629-2005, USA

Teksto paruošimas: Konkursui siunčiamas kūrinys turi būti ne mažiau 200 puslapių, parašytas spausdinimo mašinėle arba kompiuteriu, pasirašytas slapyvardžiu. Slapyvardis turi būti užrašytas ant atskiro užklijuoto vokelio, į kurį reikia įdėti savo kortelę su vardu, pavarde, adresu, telefono ir fakso numeriu. Tik laimėjusio rašytojo vokus bus atidarytas. Nepremijuoti kūriniai negrąžinami.

Vertinimo komisija:

Danutė Bindokienė,
Dr. Jonas Jasaitis,
Petras Palilionis,
Stasė Petersonienė,
Vytautas Volertas.

Premijų įteikimas: Lietuvių literatūros šventėje, Čikagoje, JAV, Kovo 11-osios – Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo šventės metu.

VOKIETIJOJE ĮVYKO BALTIJOS ŠALIŲ JAUNIMO SUVAŽIAVIMAS

Bona, lapkričio 3 d. Buvusioje Vokietijos sostinėje Bonoje idiliško miško apsupty Anabergo namai šių metų spalio 31 - lapkričio 2 dienomis subūrė Vokietijoje gyvenančių lietuvių, latvių ir estų kilmės jaunimą. Tris dienas trukusio tradicinio "Baltijiečių jaunimo kongreso" metu vyko įvairios diskusijos, filmų kūrimo dirbtuvės ir baltijiečių helovino šventė "Baltoween".

Mokslinę kongreso programos dalį šiemet sudarė interneto komunikacinių priemonių poveikio naujo kolektyvinio identiteto kūrimui tema. Iš įvairių Vokietijos vietovių gausiai susirinkę lietuviai, latviai ir estai diskutavo apie interneto komunikacijos galimybių poveikį ne savo kilmės šalyse gyvenančių baltijiečių tarpe. Bonos universitete tyrimus migracijos ir kolektyvinio identiteto tema atliekančio Julian Stubbe parengtas klausimų katalogas sudarė intensyvaus darbo grupėse pagrindą, kurio rezultatus pristatė Vokietijoje gimęs latvis Dainis Zegners. Išryškėjo dvi interneto naudotojų grupės: Vokietijoje

je gimę ir užaugę baltijiečiai bei naujai emigravę. Pirmiesiems internetas suteikia puikias galimybes siekiant išsaugoti savo tautinį identitetą, antriesiems jis atlieka dvigubą funkciją: jis iš vienos pusės naudojamas palaikyti ryšiams su šeima ir draugais gimtinėje, o iš kitos - užmegzti naujus kontaktus Vokietijoje. Pasirodo, jog ieškodami naujų pažinčių interneto pagalba, nauji migrantai vis dėlto labiau linkę ieškoti savo tautiečių. Tačiau, norint patvirtinti tezę, kad informacinių technologijų pagalba kuriamas naujas kolektyvinis identitetas, šių išvadų visgi nepakanka. Diskusijų rezultatai bus panaudoti šiuo metu vykdomame Europos Sąjungos tyriminiame projekte "The Social Impact of ICT".

Įpusėjus antrajai kongreso dienai, dalyvius bendrai kūrybinei veiklai sukvietė Vokietijoje veikiančio Europos lietuvių kultūros centro (ELKC) organizuojamos filmų kūrimo dirbtuvės. ELKC direktoriaus Rimo Čuplinsko į dvi grupes pasiskirstyti kongreso dalyviai kūrė scenarijus, atliko vaidybi-

SEIMO KOMITETAS SIŪLO APKARPYTI FINANSAVIMĄ VALDOVŲ RŪMAMS

Seimo Ekonomikos komitetas pritarė siūlymui kitų metų biudžeto išlaidas mažinti karpant finansavimą Valdovų rūmams.

Tokį siūlymą pateikęs parlamentarų Julius Veselkos teigimu, Valdovų rūmams kitų metų biudžete numatytą 32 mln. litų sumą galima sumažinti perpus.

Valdovų rūmų atkūrimo projekto vyr. koordinatorius Audronis Katilius lrt.lt pabrėžė, kad perpus sumažinus finansavimą "iškart sustotų statybos darbai". Okai bus patvirtinta nauja Valdovų rūmų finansavimo suma, ketinama, pasak A. Katiliaus, "susėsti su statytojais ir žiūrėti, ką su ta suma bus galima padaryti".

Pasak kandidato į Valdovų rūmų direktorius, šiuo metu vadovaujančio Lietuvos dailės muziejaus filialui "Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės

Valdovų rūmai", Vydo Dolinsko, samata, patvirtinta Valdovų rūmų atkūrimui, yra tikrai "neišpūsta".

"Jei sumažinimas būtų ryškus, tuomet, manau, dalis darbų liktų nepadaryti arba tiesiog rūmai nebus atidaryti. Tūkstantmečio pagrindinis projektas su svarbiausiomis parodomis, su Prezidentūros planuojamais užsienio svečių priėmimais, tiesiog neįvyktų", - lrt.lt sakė jis.

Valdovų rūmai, kurių atkūrimas kainavo daugiau kaip 200 mln. litų, turi būti atidaryti 2009 m. liepos 6-ąją, švenčiant Valstybės dieną ir Lietuvos vardo tūkstantmetį.

Prieš 200 metų nugriauti LDK kunigaikščių rūmai šalia Vilniaus arkikatedros yra atkuriami ant 1987-2001 metais atkastų buvusių rūmų pamatų ir yra sulaukę prieštaringų vertinimų.

LGITIC

PASKIRTA J. BASANA VIČIAUS PREMIJA

Lietuvos Vyriausybė lapkričio 12 d. valstybinę Jono Basanavičiaus premiją skyrė folkloristui Stasiui Skrodeniui. Jis apdovanotas už nuopelnus etninės kultūros srityje. J. Basanavičiaus premija, kurios dydis - 65 tūkst. litų, kasmet skiriama už reikšmingiausius pastarųjų penkerių metų Lietuvoje ir užsienyje gyvenančių lietuvių darbus, susijusius su etninės kultūros plėtojimu,

puoselėjimu, ugdymu ir tyrinėjimu, taip pat už kūrybinę ir mokslinę veiklą etninės kultūros srityje.

1938 metais gimęs S. Skrodenis - lietuvių tautosakos tyrėjas ir puoselėtojas, suomių literatūros vertėjas, Vilniaus pedagoginio universiteto Lietuvių literatūros katedros profesorius. S. Skrodenis tyrinėja lietuvių kalendorinių apiečių tautosaką, pa-

nus, filmavimo bei montavimo darbus dviems muzikiniams klipams. Filmavimo dirbtuvėse dalyvavo patys muzikinių kūrinių autoriai, pagal kurių sukurtas dainas ir buvo kuriami vaizdo klipai. Tai lietuvių kilmės muzikantai Elinas Venckus (grupė "Elinas"), kurio dainos "Better way" muzikinį klipą pastarosiomis savaitėmis galima išvysti per MTV Baltic kanalą, bei Virgnijus Jocys (grupė "Virge"), kuris vaizdo klipo sukūrimui pasiūlė dainą "I'm flowing away". Kūrybinį procesą vainikavo sukurtų muzikinių klipų pristatymas, kurio metu organizatoriai, kongreso svečiai bei patys kūrybinių dirbtuvių dalyviai buvo sužavėti intensyvaus darbo vaisiais. "Tiesiog neįtikėtina, kaip per tokį trumpą laiką buvo pasiektas toks aukšto meninio lygio rezultatas," savo lietuviškai dainai "Gal" sukurtu videoklipu džiaugėsi paprastai angliškai dainuojantis Elinas.

Oficialiąją kongreso dalį lydėjo įvairiapusiška muzikinė bei kūrybinė programa. Jau penktadienio vakarą susirinkusiesiems saksofonu grojo grupės "p. s. i. m." vadovas Vaidas

Bruderis, kuriam fortepijonu akomponavo Manheimo universiteto studentė Sofija Loiter. Profesionalių muzikantų įkaltinta publika savo muzikinius sugebėjimus galėjo išbandyti dainuodama lietuvišką karaokę. Antrosios kongreso dienos vakarą pagal amerikietiško halovino tradicijas buvo rengiamos meninio moliūgų pjaustymo varžybos, o artėjant vidurnakčiui Agnė Ručytė ir Sofija Loiter įsismaginusių kongreso dalyvių sukvietė į nuotaikingą kaukių balių "Baltoween", kurio metu po žaismingų prisistatymų buvo išrinkti ir apdovanoti išradingiausi vakaro kostiumai. Sekmadienio rytą visus norinčius bendram susikaupimui į Pabaltijiečių krikščionių studentų sąjungai priklausančių Anabergo namų koplyčią pakvietė BCSB reikalų vedėjas bei vienas kongreso organizatorių Andrejs Urdze.

Ilgametės tradicijas turintis "Baltijiečių jaunimo kongresas" tokia forma buvo organizuojamas jau ketvirtą kartą. Idėja reformuoti šį renginį atsirado siekiant pritraukti daugiau Vokietijoje gyvenančio Baltijos šalių jaunimo. Organizatoriams šiuo

DIRVAI AUKOJO

J.Skardis, Santa Fe, NM 25
K.Civinskas, Brecksville, OH .. 24
R.Šukienė, Willoughby, OH ... 24
V.Juodvalkis,
Los Angeles, CA 22
V.Ramunas, Willoughby, OH .. 15
B.Kantanavičius,
Winter Haven, FL 10
J.Laucė, Loveland, CO 10
M.Gatautis, Clev. Hts., OH 4

*Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame*

KONSULATO PRANEŠIMAS

Š.m. lapkričio 21 d., penktadienį, 11 val. ryto, minint Lietuvos diplomatinės 90-ąsias metines, Lietuvių tautinėse kapinėse vyks vieno pirmųjų Lietuvos diplomatų dr. Jono Šliūpo pagerbimas. Kuklios ceremonijos metu LR Generalinio konsulato Čikagoje darbuotojai padės ant kologos kapo gėlių, prisimins jo gyvenimo darbus ir nuopelnus siekiant išsaugoti lietuviybę. Kviečiame bendruomenės narius prisijungti ir drauge tylos minute pagerbti šviesaus atminimo visuomenės veikėją ir diplomata dr. J. Šliupą.

Lietuvių tautinių kapinių adresas - 8201 S Kean Ave., Justice, IL 60458.

LR Generalinio konsulato Čikagoje informacija

pročius, lietuvių folkloristikos istoriografiją, taip pat lygina lietuvių ir suomių liaudies dainas.

LGITIC

atveju ypatingai svarbus kūrybinis tokių susibūrimų momentas. Pirmuosius žingsnius ieškant naujų susibūrimo ir bendravimo formų žengė šiuo metu Arūno Damijonaičio vadovaujama Vokietijos lietuvių jaunimo sąjunga (VLJS), į kurios rankas pagrindinio organizatoriaus vaidmenį prieš keturis metus perdavė BCSB. Šiuo metu iš kongreso dalyvių lūpų dažniau galima išgirsti naują neoficialų kongreso pavadinimą "Baltoween'as", su kuriuo labiau nei su senuoju kongreso pavadinimu identifikuojausi ilgamečiai bei naujieji kongreso dalyviai. Tikimasi, kad inovatyvus darbo metodai, draugiška bendravimo atmosfera bei įvairiapusiška meninė programa ateityje ir toliau pritrauks Vokietijoje gyvenančių Baltijos šalių jaunimą bendrai veiklai ir tuo būdu atliks vieną iš pagrindinių, dar praeito amžiaus šeštajame dešimtmetyje apibrėžtų šio renginio funkcijų - skatinti Baltijos šalių jaunimo tarpe vienybės samonę.

Renginio metu sukurtus muzikinius vaizdo klipus galima pažiūrėti svetainėje www.elkc.org

Europos lietuvių kultūros centras

SPORTAS

**Ž. ILGAUSKO KOMANDA
NUGALĖJO
L. KLEIZOS EKIPĄ**

Cleveland „Cavaliers“ komanda, kuriai atstovauja Ž. Ilgauskas, namuose 110:99 nugalėjo Denver „Nuggets“ ekipą su Linu Kleiza.

Šiaurės Amerikos Nacionalinės krepšinio asociacijos (NBA) čempionate Žydrūno Ilgausko komanda namuose 110:99 (33:36, 25:25, 30:20, 22:18) nugalėjo Denver „Nuggets“ ekipą su Linu Kleiza ir pasiekė šeštąją pergalę iš eilės bei septintąją šį sezoną.

„Cavaliers“ nugalėjo Denver klubą pirmą kartą per pastarąsias šešeris tarpusavio rungtynes. Ž. Ilgauskas per 24 min. surinko 10 taškų (dvitaškiai 5/8), atkovojo 3 ir perėmė 2 kamuolius, atliko rezultatų perdavimą, blokavo 1 metimą ir 2 kartus prasižengė.

Nugalėtojams Mo Williams pelnė 24 taškus, LeBron James įmetė 22 taškus, atliko 11 rezultatų perdavimų ir atkovojo 8 kamuolius, Daniel Gibson surinko 15 taškų, Ben Wallace pridėjo 11 taškų.

Denver ekipoje L. Kleiza per 22 min. įmetė 5 taškus (dvitaškiai 1/2, tritaškiai 1/4), atkovojo 2 ir perėmė 1 kamuolį bei 2 kartus prasižengė.

Per pirmąją rungtynių pusę „Cavaliers“ leido varžovams įmesti 61 tašką, tačiau po pertraukos šeimininkai pagerino savo žaidimą gynyboje, ir „Nuggets“ per trečiąją ir ketvirtąją kėlinius pelnė jau tik 38 taškus.

„Cavaliers“ (7 pergalės/2 pralaimėjimai) Rytų konferencijoje užima trečiąją vietą, o „Nuggets“ (4/4) komanda Vakarų konferencijoje yra septinta.

LRT

Atėnų „Panathinaikos“ krepšininkas Šarūnas Jasikevičius (d.) prieš Sienos „Montepaschi“ krepšininką Rimantą Kaukėną. **ELTA**

**LIETUVOS FUTBOLO RINKTINĖ
PASAULIO VERTINIME – 41-A**

Tarptautinės futbolo federacijos (FIFA) paskelbtoje naujoje pasaulio futbolo rinktinių vertinimų lentelėje lietuviai nukrito į 41-ąją vietą.

Prieš mėnesį Lietuvos rinktinė buvo 37-a – tai aukščiausia Lietuvos pozicija per visą FIFA reitingų sudarymo istoriją.

Praėjusį mėnesį 2010 metų pasaulio čempionato atrankos varžybose pralaimėjusios Serbijai (0:3) ir įveikusios Farerų salų komandą (1:0) Lietuvos rinktinės taškų kraitis nuo 706 taškų sumažėjo iki 677.

Latvijos rinktinė (500 tšk.)

iš 64-osios vietos nukrito į 65-ąją, o Estijos komanda (235 tšk.) iš 137-osios pozicijos pakilo į 131-ąją.

Vertinimo sąraše pirmąjį išliko Europos čempionė Ispanijos rinktinė (1657 tšk.). Į antrąją vietą pakilo Europos vicečempionė Vokietija (1413 tšk.), o į trečiąją poziciją smuktelėjo pasaulio čempionė Italijos komanda (1356 tšk.).

Iš viso klasifikuojamos 207 rinktinės.

Tarp 53 Europos šalių rinktinių Lietuva yra 24-a.

Kitas vertinimas bus paskelbtas gruodžio 16 dieną. **LRT**

LIETUVIŲ RADIO PROGRAMA girdima trečiadieniais 10:00-11:00 val. vak. iš WPAT stoties 930 AM banga.
Dėl pranešimų ir skelbimų kreiptis dr. Giedrė Kumpikaitė,
82-32 Bell Blvd., Hollis Hills, NY 11427. Tel. (718) 776-1687.
Fax: (718) 479-8923. E-mail: amberwings@mac.com

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ

Telefonas (216) 481-6677; El. paštas TAUPA@AOL.COM
767 EAST 185th Street CLEVELAND, OHIO 44119

DARBO VALANDOS :

Antradienį, trečiadienį ir ketvirtadienį 9:00 v.r. - 4:00 p.p.
Penktadienį 9:00 v.r. - 6:00 p.p.
Šeštadienį 9:00 v.r. - 12:00 p.p.
Sekmadienį 11:00 v.r. - 12:00 p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000 YRA APDRAUSTA (NCUA)

Labai laukiam
NAUJŲ DIRVOS SKAITYTOJŲ

Visi išeivijos lietuviškieji laikraščiai susirūpinę, kad metai iš metų prenumeratorių skaičius mažėja. Vyresnieji pamažu išmiršta, akių ir kitų sunkių ligų kankinami nebegali skaityti, o jaunieji, kad ir labai raginami, nuo lietuviško laikraščio tolsta.

Sunkiau ir sunkiau su naujų pajėgių bendradarbių telkimu. Sunkiau ir su redaktorinio darbo mokančių suradimu.

Lietuviškieji laikraščiai vien iš prenumeratorių mokesčių išsiversti negali. Skelbimų, kurie išlaiko šio krašto angliškąsias laikraščius, tautybių leidiniai mažiau begauna. *Dirvai* tik nuolatinių skaitytojų siunčiamos aukos padeda galą su galu sudurti ir laukti kas bus kitais metais.

Vilties Draugijos valdyba – *Dirvos* leidėjai visas tas bėdas apsvačiusi nutarė, nuo dabar iki 2008 m. lapkričio 1 d. praveisti naujų skaitytojų telkimo vajų.

Nauji skaitytojai, kurie patys užsisakys ar artimieji jiems užsakys, *Dirvą* ir sumokės prenumeratorų už pirmus metus II-os klasės paštu JAV siunčiamą *Dirvą* moka tik 40 dol. I-os klasės paštu JAV ir Kanadoje moka 57 dol..

Mieli, ilgamečiai *Dirvos* skaitytojai, rėmėjai ir lietuviškos spaudos mylėtojai, talkinkite mums. Užprenumeruokite *Dirvą* savo artimiesiems ne tik čia, Amerikoje, bet ir Lietuvoje ar kur kitur gyvenantiems oro paštu 95 dol. pirmiems metams.

Taip, bendromis jėgomis, per ilgesnį laiką gal sutelksime kelis šimtus naujų *Dirvos* skaitytojų ir tuo žymiai palengvinsime *Dirvos* tolimesnį leidimą. Padėkite mums tą *Dirvos* stiprinimą atlikti be dejavimų ir verkimo, o su geros pagalbos draugiška talka.

Čia, šio pranešimo pabaigoje, spausdiname atkarpą, kurią lengva iškipti, užpildyti ir mums atsiųsti.

Dirvos leidėjai

Pavardė ir vardas _____

Nr. ir gatvė _____

Miestas _____

Valstybė _____

Zip _____

Tel. numeris _____

JAKUBS AND SON

Laidojimo Įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamautojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119
36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsinama, telkianti jaukią atmosferą, šildoma valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire Hall

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm

Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 260 th St.

Cleveland, Oh. 44119